

ILMAILUALAN UNIONI IAU:N JÄSENLEHTI

Unioni

20.12.2013

NRO 6

Finavia yt-seikkailu

2013

Työttömyyskassat sulautuvat / TES syntyi / SAK:n valtuuston puheita

- 3 Pääkirjoitus
- 4 YT-seikkailu 2013
- 5 Sovittelu ILTT:n työehdoista alkoi
- 5 Airpro Oy:n sopimus viedään työtuomioistuimeen
- 6 Lassila & Tikanoja Oyj:n ja PAM:n valvontakirje IAU:lle
- 6 Finnairin lentäjät järjestäytyvät Akavaan
- 7 Lyhyt kääntö

8 Lentoliikenteen palveluihin uusi työehtosopimus

Markus Berg

Suurkiitos kuljetusliitoille avusta vaikeissa TES-neuvotteluissa.

- 10 Edustajiston syyskokous
- 12 IAU:n puheenvuoro SAK:n valtuustossa
- 13 Yrityksiltä odotetaan lisää työpaikkoja
- 14 Liisankadulta Kaisaniemeen – IRKA:n TK:n lyhyt historia
- 16 Työttömyyskassan sähköiset palvelut
- 17 Työttömyysturvaan suunniteltuja muutoksia vuodelle 2014
- 18 Jukeboksi
- 21 Raja railona aukeaa
- 22 Ikääntyneiden työntekijöiden irtisanomiskynnystä nostetaan
- 23 Jäsenrekisteriuudistus
- 24 Joulupukki matkaan jo käy
- 26 Melkein neljäkymmentä vuotta
- 27 Tapaturmien ehkäisemiseksi tavoiteohjelma
- 27 Kiire lisää tapaturmia
- 28 Ilmailualan Unioni IAU ry:n jäsenvakuutus
- 29 Pakina
- 30 Kuvakulma
- 31 Työttömyyskassan päivystysajat vuodenvaihteessa

KANSIKUVA:

Osakeyhtiöksi muuttunut viranomaistaho bisnesmaailman-syntyä ihmettelemässä.

Johdon palkkioita odottivat
 Avarusseikkailu 2001 – Stanley Kubrick
 Piirros – HAL
 Also sprach Sarasvuo – Richard Strauss

Unioni

Levikki 4400
 17. Vuosikerta

Julkaisija
 Ilmailualan Unioni IAU ry

ISSN
 1795-2840 (Painettu)
 1795-343X (Verkkolehti)

Päätoimittaja
 Juha-Matti Koskinen
 Puh. 040 766 9040
 juha-matti.koskinen@iau.fi

Toimitussihteeri
 Pekka Kainulainen
 Puh. 040 528 8166
 pekka.kainulainen@iau.fi

Toimituskunta
 Markus Berg
 Reijo Hiltunen
 Pekka Hintikka
 Arto Kujala
 Ari Miettinen
 Vesa Suni
 Sari Virta
 Jyrki Väyrynen

Toimitus
 John Stenbergin ranta 6
 PL 337
 00531 HELSINKI
 Fax. (09) 47857 250

Osoitteenmuutokset
 Liiton jäsenistön osoitteenmuutokset päivittyvät automaattisesti postiin/väestörekisteriin tehdyn ilmoituksen perusteella. Muut osoitteenmuutokset voi toimittaa mieluiten sähköpostitse osoitteeseen iau@iau.fi.

Ilmestyminen
 Lehti ilmestyy 2014 kuusi kertaa.
 Ilmestymisaikataulu sivulla 30.

Aineisto
 Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetetyistä aineistoista eikä palauta niitä.

Ulkoasu
 Karoliina Ilonoja

Paino
 Sälekarin Kirjapaino Oy
 Somero

Katsantoja ja arveluita

Vuoden vaihteeseen liittyy aina menneeseen katsominen ja sen arviointi. Niin kannattaa tehdä jo siitäkin syystä, että halusimmepa tai emme, käy joka tapauksessa sananlaskun ennustuksen mukaisesti ja edestä löytyy se minkä taakseen jättää.

Huomattavin tapahtuma ammattiliittojen näkökulmasta oli Työllisyys- ja kasvusopimuksen syntyminen lokakuun lopussa. Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen osalta ehdimme siihen kelkkaan vasta viimeisen kuulutuksen jälkeen mutta kuitenkin. Vaikka olisimmekin mieluusti tulleet maaliin pääjoukon mukana, oli häntäpään määrätietoisella edunvalvomisella tällä kertaa ainakin se merkitys, että LSG Sky Chefs Finlandin noudattamasta työehtosopimuksesta ja koko työehtosopimusjärjestelmästä tuli hetkeksi puheenaihe koko maassa. Lähestymistapoja ratkaisun tultua oli karkeasti arvioiden kolme. Oli mielipiteitä, jotka ymmärsivät kuljetusliittojen tukitoimet ja näkemyksiä, jotka ne tuomitsivat. Sitten oli vielä yksi ryhmä, joka periaatteessa hyväksyi tukitoimet, mutta piti niitä liioiteltuina. Näille ”väärin sammutettu” -ryhmän edustajille tekisi mieli esittää vastakysymys. Olisiko pitkä ja kallis lakko vain ilmailualalla ollut heidän mielestään parempi vaihtoehto? Niin tai näin, olisi suotavaa, että jatkossa löytyisivät rauhanomaisemmat keinot, joilla ”sopimusshoppailun” aiheuttamilta kiistoilta vältyttäisiin. Tavoitteiden ollessa näin erilaiset voi laajasti hyväksytyyn mallin löytyminen kuitenkin olla kiven takana.

Keskeneräiseksi työksi tältä vuodelta näyttää jäävän Finavian ja Ilmailutietotekniset ILTT:n työehtosopimus 319205, jota ei toistaiseksi ole saatu uudistettua. Näkemysero koskee edelleen ainoastaan soveltamisalalauseketta. Pitkä prosessi jatkuu valtakunnansovittelijan johdolla. Sen verran edistystä on tapahtunut, että osapuolet laativat sovittelijan pyynnöstä muistion, josta erimielisyydet mahdollisimman yksinkertaisesti käyvät ilmi.

Airpron maapalvelutyöntekijöiden ja Lassila&Tikanojan lentokenttäavustajien töiden osalta riidat sovellettavasta työehtosopimuksesta ovat menossa työtuomioistuimen käsittelyyn.

Lähes kaikissa muissa yrityksissä ilmailualalla alkoivat Tyka-sopimuksen kriisilausekkeen mukaiset säästöneuvottelut. Luultavinta on, että ne jatkuvat ensi vuodelle asti. Toivottavasti asioita käsitellään niissä pöydissä rakentavassa hengessä, eikä työehtosopimuskierron hampaankoloja kaivellen.

Hyvää joulua ja onnellista uutta vuotta.

JM KOSKINEN

Arto Kujala

”

IAU voi olla vuoteen kohtuullisen tyytyväinen, tosin paljon jäi asioita keskenkin.

YT-seikkailu 2013

Finavia on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka tehtävä on ylläpitää lentoasemia ja lennonvarmistusjärjestelmiä Suomessa. Aikanaan se oli osa ilmailuhalitusta, josta se liikelaitosvälivaiheen kautta muutettiin osakeyhtiöksi. Luonnollisen monopolin toimialallaan ovat Finavian strategiset linjaukset toisinaan herättäneet ihmetystä. Kuluvan vuoden yt-menettely käy tästä esimerkiksi.

■ Tapahtumasarja alkoi huhtikuun lopussa. Tuolloin Finavia ilmoitti aikovansa lakkauttaa Tampereen Aitovuorella sijaitsevan alueennohdon ja siirtää sen Helsinki-Vantaalle. Samaan aikaan Tampereella alkaneen koko henkilöstöä koskeneen yt-menettelyn kanssa, käynnistettiin Helsinki-Vantaallakin lennonneuvontapalvelujen yt-neuvottelut. Tätä prosessia perusteltiin muun muassa yhteisillä Euroopalaisilla ilmatilalohkoilla. Suomeksi se tarkoitti pyrkimystä siirtää työt Viroon. Myös Helsinki-Vantaalla kutsu koski koko henkilöstöä.

Tässä yhteydessä lienee hyvä mainita myös lennonvarmistuksen olleen viime vuodet kannattavaa liiketoimintaa, jos se nyt edes varsinaisesti liiketoimintaa on.

Neuvottelut käyntiin Tampereella..

Yrityksen työntekijät yli liittorajojen kyseenalaistivat heti neuvottelujen alettua voimakkaasti suunnitelman tarkoituksenmukaisuuden. Esiin nousivat niin taloudelliset kuin tuotannollisetkin kysymykset. Niistä tärkeimpänä epäily siitä, onko kriisitilanteita silmäläpäitään järkevää sijoittaa koko lennonvarmistuksen kannalta tärkeimmät tehtävät samaan tilaan?

Alueennohdon siirron estämiseksi syntyi myös Pro Aitovuori -kansalaisliike, jolle tukensa antoivat useat Pirkanmaalaiset elinkeinoelämän ja politiikan vaikuttajat yli puoluerajojen.

Edelleen työnantajan tavoitteita haittasivat Suomen Lennohjohtajien Yhdistyksen SLJY:n kanssa samaan aikaan käydyt työehtosopimusneuvottelut, joissa kysymys alueennohdon tulevaisuudesta luonnollisesti nousi pääosaan.

...ja Helsinki-Vantaalla

Asiat eivät sielläkään edenneet työnantajan suunnitelmien mukaisesti. Lennonneuvontatyön siirtäminen ulkomaille herätti kiusallista huomiota. Liikenteen turvallisuusviraston Trafinit puhelinpalvelujen ulkoistaminen Sodankylästä Espanjaan oli ajallisesti vielä tuoreessa muistissa. Tästä hankkeesta yritys vaihkaa luopuikin.

Kani hatusta

Molemmat neuvottelut käytiin loppuun merkittäviä tuloksia saavuttamatta. Syyskuussa Finavia ilmoitti päätyneensä kahden alueennohdon malliin. Helsinki-Vantaan yksikön rakentaminen aloitetaan Tampereen jatkaessa edelleen toimintaansa vanhaan malliin. Vuonna 2018 on sitten tarkoitus arvioida kahden yksikön jatkomahdollisuuksia ja jos niitä ei ole, lopetetaan Tampere. Tällä päätöksellä työnantaja tuli ilmoittaneeksi tuolloin käytävien yt-neuvottelujen lopputuloksen, joka on yt-lain kannalta varsin arveluttavaa.

Päätöksestä rajattiin kuitenkin ulos Tampereella työskentelevät lennonjohto-

operaattorit, joiden työn tulevaisuus niddettiin yhteen Helsinki-Vantaan lennonneuvonnan yt-neuvottelujen tuloksien kanssa. Ne olivat päättyneet jo yli kuu-kautta aiemmin heinäkuussa. Tämäkin päätös oli yhteistoimintalain kannalta kyseenalainen, sillä erillisten yt-menettelyjen yhdistäminen ei tietenkään mahdollista lain edellyttämää asioiden käsittelyä.

Siispa lähes puoli vuotta neuvottelujen päättymisen jälkeen Finavia ilmoitti lopulta siirtävänsä lähes koko operaattoritoiminnan pois Tampereelta. Tästä huolimatta yritys katsoi edelleen voivansa vähentää väkeä myös Helsinki-Vantaan lennonneuvonnasta.

IAU:n jäsenet

Liittomme jäsenien Finaviassa enemmistö työskentelee lennonvarmistuksen eri teknisissä ja operatiivisissa, asemasoalvonnan ja lennonneuvonnan tehtävissä. Nyt yt-seikkailun kohteeksi joutuneiden osalta päätökset tarkoittivat seuraavaa. Teknisissä tehtävissä Tampereella toimivien tulevaisuus jäi avoimeksi vuoden 2018 jälkeistä ajalta. Sen sijaan kaikki irtisanotuiksi tulleet lennonjohto-operaattorit ja lennonneuvojat ovat IAU:n jäseniä. Jo mainittujen yt-epäselvyyksien lisäksi selvitettäväksi tulee siis myös, vaikuttiko yrityksen ratkaisuihin missä määrin työntekijöiden järjestäytyminen? Liitollamme on ollut erimielisyyttä yrityksen kanssa Finavian työehtosopimuksen 319205 soveltamisalasta, jossa vaatimuksenamme on ollut sen ulottaminen järjestäytymisen perusteella koskemaan myös lennonneuvoja ja lennonjohto-operaattoreita.

Sitä mikä oli tämän prosessin tuotannollinen tai taloudellinen anti, ei käytännössä ole mahdollista työntekijäpuolelta asettaa tarkasteltavaksi. Sen toivottavasti tekee valtion omistajaohjaus. Tässä tapauksessa Liikenne- ja viestintäministeriö.

JM KOSKINEN

Yt seikkailu 2013 II eli Stasista päivää

■ Finavian täysin omistama tytäryhtiö Aipro, jonka kanssa IAU:lla on ollut pitkään kiistaa lentoliikenteen palveluihin sovellettavasta työehtosopimuksesta, kävi Oulun turvatarkastusta koskien oman yt-menettelynsä, joka päättyi marraskuun 11. päivää.

Sen tuloksena Oulun turvayksikön toiminnot tullaan uudelleen järjestelmään kahdelle palvelun tuottajalle. Perusteluissa mainitaan toimintojen laadun varmistaminen epäjatkuvuus- ja poikkeamatilanteissa, sekä pyrkimys kohentaa taloudellista kannattavuutta.

Toimintojen uudelleen järjestelyillä tulee olemaan vaikutuksia 5-6 henkilön työsuhteisiin.

Epäselvää päätöstä arvioidessa on, irtisanotaanko työntekijät vai tarjotaanko heille Airpron yrityskohtaisen sopimuksen tarjoamaa kiristysmallia muuttamalla työsuhteet tarvittaessa töihin kutsutaviksi? Lisäksi tiedossa ei ole kuinka taloudellinen tilanne voi parantua suhteelliseen pienessä yksikössä, jos siellä toimii useampia yrityksiä? Toisaalta tätä samaa konstia Airpro on jo käyttänyt lentoliikenteen maapalveluissa, jos-

sa saman omistajan ja työnjohdon alaisuudessa toimii samoissa töissä kaksin työehdoin kaksi yritystä. Ja lopuksi onko irtisanottavat tarkoitus löytää ”käräytä kaveri palvelun” avulla? Se on samoihin aikoihin avattu henkilöstölle suunnattu nimetön raportointikanava Kenttävinkki, jolla on tarkoitus saattaa työntekijän tietoon operatiiviseen toimintaan liittyvät asiat. Mitähän muuta kuin ay-toimintaa ne voisivat olla? Kanavat poikkeamailmoitusten tekemiseen ovat jo olemassa.

Aipro Oy Sopimus viedään työtuo- mioistuimeen

■ IAU käynnistää oikeustoimet työntantajaliitto PALTA:aa vastaan. IAU katsoo Airpron työehtosopimuksen olevan ristiriidassa liittojen välisen Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen soveltamisalamääräyksen kanssa.

Sopimuksen soveltamispiirissä ei saa tehdä rinnakkaissopimusta ilman allekirjoittaneiden liittojen kirjallista lupaa. Koska Airpron sopimus on ulotettu koskemaan maapalvelutehtäviä, PALTA:n olisi tullut pyytää sopimuksen solmimiseen suostumus myös IAU:lta.

PALTA ei ole näin toiminut. IAU otti asian ensimmäisen kerran esille jo 23.8.2011, saatuaan tiedon PALTA:n aikeista uusia Airpron sopimus Pardian

kanssa 1.9.2011 alkaen. Sopimus päättyi 31.3.2014, mutta PALTA on jatkamassa sopimusta tämän jälkeenkin Pardian ja JHL:n kanssa.

Asian käsittelyllä työtuoimioistumissa ei ole vaikutusta työrauhavelvoitteeseen Airrossa, ellei tuomio tule velvoittamaan yhtiössä noudatettavan Lentoliikenteen palveluja koskevaa työehtosopimusta.

Finavia Oyj Sovittelu ILTT:n työehdoista alkoi

■ Valtakunnansovittelija **Esa Lonka** aloitti Ilmailutietoteknisten työehtosopimuksen uudistamiseksi käytävän työriitalain mukaisen sovittelun perjantaina 22.11. Kyseessä on Finaviaa koskeva yrityskohtainen IAU:n ja PALTA:n välinen työehtosopimus, jonka edellinen sopimuskausi umpeutui 31.8. Sovittelua jatketaan sen jälkeen, kun osapuolet ovat laatineet sovittelijalle yhteisen muistion työehtosopimuksen uudistamiseen liittyvistä erimielisistä asioista.

IAU:n tavoitteena on ollut alusta alkaen saada sopimuksen soveltamisala vastaamaan työntekijöiden järjestäytymistä. Tarkennusta kaipaa myös nykyinen soveltamisalalause. Työnantaja rikkoo sitä jatkuvasti ottamalla uudet lennonvarmistustekniikan työntekijät muiden sopimusten piiriin.

L&T:n ja PAM:n valvontakirje IAU:lle

■ IAU jätti 1.11. ennakoilmoituksen työtaistelusta Lassila & Tikanoja Oyj:n lentoasemapalvelujen yksikössä kenttäavustajan työtä koskien. Toimella vaadittiin kenttäavustajan työssä noudatettavan jatkossa Lentoliikenteen palveluja koskevaa työehtosopimusta.

Ennakoilmoituksen mukaisen ensimmäisen työnseisauksen oli määrä alkaa perjantaina 15.11. kello 15. Ilmoituksen jälkeen L&T ja Palveluajon ammattiliitto PAM vetosivat IAU:hun työtaistelun perumiseksi – perustelunaan kenttäavustajan työssä noudattava kiinteistöpalvelualan sopimus. Asetelma on nurinkurinen.

Kiinteistöpalvelualan työehtosopimuksen allekirjoittamalla PAM on sitou-

tunut työrauhaan myös kenttäavustajien puolesta, joiden enemmistö kuuluu kuitenkin IAU:hun, jolla puolestaan on myös kenttäavustajien työhön soveltuva työehtosopimus. Vetoomuksellaan työnantaja ja PAM pyrkivät estämään kenttäavustajien enemmistön mahdollisuuden käyttää heille kuuluvaa lakko-oikeutta.

Tapahtumien vuoksi IAU jättää L&T:lle ja PAM:lle vaateen, että IAU:n jäseniin noudatetaan 1.12.2013 alkaen – nykyisen kiinteistöpalvelualan sopimuskauden päättyessä – Lentoliikenteen palveluja koskevaa työehtosopimusta.

Finnairin lentäjät järjestäytyvät Akavaan

■ Finnairin lentäjien yhdistys Suomen Liikennelentäjäliitto SLL järjestäytyy Akavaan edunvalvontajärjestö Yksitysalojen Esimiehet ja Asiantuntijat YTYn kautta.

Lentäjien edunvalvonta on perinteisesti ollut yrityskohtaista. Työehtosopimukset tehdään jatkossakin yritystasolla, mutta lentäjät hakevat yhteisellä edunvalvonnalla laajempaa kansallista yhteistyötä eri yhtiöiden lentäjien välille.

– Monet lentäjien työhön vaikuttavat säädökset, kuten työ- ja lepoajat, perustuvat asetuksiin ja lainsäädäntöön. Näiden syntyyn on myös lentäjien tärkeää

päästä vaikuttamaan. Isompi organisaatio ja lentäjien syvenevä yhteistyö tuovat siihen enemmän mahdollisuuksia, sanoo Suomen Liikennelentäjien puheenjohtaja **Sami Rolig**.

Jo vuonna 1949 perustettu SLL on 750 jäsenellään suurin suomalaisista liikennelentäjäliitoista. Aiemmin YTYyn ovat jo liittyneet Flybe Airline Pilot Association, Liikelentäjät ry ja Norwegian Air Shuttle Pilots' Association Finland NAS-PA. Nyt YTYyn kuuluu lähes 90 prosenttia suomalaisista liikennelentäjistä.

Lentäjät olivat vuosikausia irrallaan keskusjärjestöistä eli niin sanottuja vil-

listi järjestäytyneitä. Akava tarjoaa lentäjille vahvan tuen yhteiskunnallisessa, lentoliikenteeseen liittyvässä edunvalvonnassa.

– Kun näin hyvin edunvalvontaansa hoitanut ammattiryhmä kokee tarpeen syventää järjestäytymistään, on se merkki myös järjestäytymättömille palkansaajille. 2020-luvun työelämä ei ole vielä valmis – ammattiliittoon liittyminen on fiksu liike, toteaa Akavan puheenjohtaja **Sture Fjäder**.

Kuntoutukseen pääsy helpottuu

■ Kansaneläkelaitoksen (Kela) ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytyksiä muutetaan niin, että nykyistä useampi työkäinen, ja erityisesti nuori, pääsee varhaisemmassa vaiheessa ammatilliseen kuntoutukseen. Kuntoutusta myönnettäessä huomioidaan aikaisempaa laajemmin sairauden lisäksi myös muut ihmisen elämäntilanteeseen vaikuttavat asiat. Tarkoitus on ehkäistä ihmisten siirtyminen työkyvyttömyyseläkkeelle järjestämällä kuntoutusta tarpeeksi varhain. Ammatilliseen

kuntoutukseen pääsee muutoksen seurauksena vuosittain arviolta noin 1 000 henkilöä nykyistä enemmän.

Lisäksi osatyökykyisten työhön paluuta ja työssä jatkamista tuetaan pidentämällä osasairauspäivärahaa nykyisestä enintään 72 päivästä 120 päivään. Osasairauspäivärahan saaminen edellyttää, että osa-aikatyöskentelyn on suunniteltu kestävän yhtäjaksoisesti vähintään 12 arkipäivää.

Työkyvyttömyyseläke lepäämään

■ Työkyvyttömyyseläkkeen voi jatkossakin jättää työntöön vuoksi lepäämään vähintään kolmeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi. Lepäämään jättäminen tarkoittaa sitä, että työkyvyttömyyseläkkeen maksu keskeytetään työssäolon ajaksi. Jos työssäkäynti loppuu, työkykyä ei arvioida uudelleen vaan työkyvyttömyyseläkkeen maksu jatkuu.

Lisäksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämistä koskevan lain säännöksiä muutetaan siten, että työkyvyttömyyseläkkeen voi jättää uudelleen lepäämään, kun se on ollut maksussa yhden kuukauden.

Työttömien terveystalvelujen kehittämistä kannattaa jatkaa

■ Peruspalveluministeri **Susanna Huovinen** on tyytyväinen THL:n 4.12. julkaiseman työttömien terveystalveluja koskevan kyselyn tuloksiin.

”On ansiokasta, että kunnat järjestävät työttömien terveystarkastuksia ja niihin liittyviä talveluja huomattavasti enemmän, kuin vielä muutama vuosi sitten. Terveystarkastusten ansiosta työttömien tilanteita on pystytty kartoittamaan paremmin ja he ovat päässeet paremmin tarvitsemiensa talvelujen piiriin. Työttömien terveyden edistämisen ja sairauksien vähentäminen paitsi lisää ihmisten hyvinvointia ja työkykyä, myös vähentää kunnalle syrjäytymisestä aiheutuvia kustannuksia.”

Kyselyn mukaan työttömien terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä tukevat terveydenhuollon talvelut ovat alkaneet kiinnittyä työttömien talvelukonaisuuteen.

”Yhteistyö terveydenhuollon, TE-toimiston sekä sosiaalitoimen välillä on selkeästi parantunut. Yhteistyötä on syytä jatkossakin tiivistää, koska monet työttömät tarvitsevat samanaikaisesti eri toimijoiden järjestämiä terveyttä, työkykyä ja työllistymistä tukevia talveluja.”

Ministeri Huovinen haluaa, että työttömien terveystalveluja kehitetään jatkossakin.

”Työttömien terveystalvelujen varmistaminen sosiaali- ja terveydenhuol-

lon rakenneuudistuksessa on tärkeää. Nämä talvelut on syytä huomioida myös muissa uudistuksissa, kuten työvoiman talvelukeskusten lakisääteistämässä sekä osatyökykyisten työllisyysratkaisuisissa.”

Työttömien terveystalvelujen kehittymiseen ja yleistymiseen on vaikuttanut terveydenhuoltolain voimaantulo, joka velvoittaa kuntia järjestämään työttömille terveystalvelu- ja -tarkastuksia. Sosiaali- ja terveystalveluministeriö on ohjeistanut kuntia työttömien terveystalvelujen järjestämisessä.

Lentoliikenteen palveluihin uusi työehtosopimus

■ Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus uudistettiin valtakunnansovittelija Esa Longan 15.11. antaman sovintoehdotuksen mukaisesti. Ohessa uudistettuun sopimukseen sisältyvät sopimuskausi, palkankorotukset sekä muutokset ja lisäykset.

SOPIMUSKAUSI

Sopimuskausi koostuu kahdesta sopimusjaksosta. Ensimmäinen sopimusjakso alkaa 15.11.2013 ja päättyy 14.11.2015. Toinen sopimusjakso alkaa 15.11.2015 ja päättyy 15.11.2016.

PALKANKOROTUKSET

Ensimmäinen sopimusjakso (15.11.2013–14.11.2015):

- Palkkoja korotetaan 15.3.2014 20 € yleiskorotuksella. Taulukkopalkkoja korotetaan 15.3.2014 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 20 eurolla.

- Palkkoja korotetaan 15.3.2015 0,4 %:n yleiskorotuksella. Työehtosopimuksen taulukkopalkkoja, euromääräisiä lisiä ja työntekijöiden henkilökohtaisia palkkoja korotetaan 15.3.2015 tai sitä seuraavan palkanmaksukauden alusta alkaen 0,4 prosentilla.

Toinen sopimusjakso (15.11.2015–15.11.2016):

Työmarkkinakeskusjärjestöt kokoontuvat vuoden 2015 kesäkuussa tarkastelemaan yleistä taloudellista tilannetta, rakkenteellisten uudistusten toteutumista,

työllisyyden, viennin ja kilpailukyvyn kehitystä sekä näihin vaikuttaneita tekijöitä. Selvitystyössä käytetään tarvittaessa apuna tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikuntaa ja ulkopuolisia asiantuntijoita. Tarkastelun perusteella työmarkkinakeskusjärjestöt sopivat toisen jakson palkkaratkaisun kustannusvaikutuksesta ja toteutusajankohdasta.

Palkkaratkaisu mitoitetaan 12 kuukaudenjakson mukaan. Niillä aloilla, joilla sopimuskauden toinen jakso on pidempi tai lyhyempi kuin 12 kuukautta, palkkaratkaisu suhteutetaan jakson pituuden mukaan.

Mikäli edellä mainituissa sopimuskauden toisen jakson sopimuskorotusta koskevissa työmarkkinakeskusjärjestöjen välisissä neuvotteluissa ei päästä yksimielisyyteen viimeistään 15.6.2015, työehtosopimuksen osapuolilla on oikeus irtisanoa sopimuksensa päättymään ensimmäisen sopimusjakson loppuun neljän kuukauden irtisanomisajalla.

KIRJAUKSET ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJAAN:

Palkkausjärjestelmän kehittäminen

Liitot asettavat palkkausjärjestelmän toimivuutta selvittävän työryhmän, jonka keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa miten oikeudenmukaisuus, kannustavuus, työsuorituksen ja palkan välinen yhteys voidaan ottaa huomioon palkkoja porrastettaessa tai muutettaessa tai muutettaessa.

Kehittämistyöryhmän tehtävänä on arvioida ja kehittää palkkausjärjestelmää seuraavilla kriteereillä:

Tehtävien vaativuuden arvioinnin tulisi olla yksinkertaisempaa, nopeampaa ja ennustettavampaa.

Työkokemusaikaan perustuvan lisän osuutta ja muotoa palkkausjärjestelmässä arvioidaan.

Mahdollisuuksia henkilökohtaisen suoriutumisen ja moniosaamiseen perustuvien palkanosien yhdistämiseksi yksinkertaisemmaksi malliksi selvitetään.

Työntekijöiden yhdenvertaisuus huomioidaan kehitystyössä.

Työryhmä koostuu PALTA:n ja IAU:n sekä työnantajien ja työntekijöiden edustajista niin, että molemmilla puolilla on kolme (3+3) edustajaa.

Työryhmän puheenjohtaja valitaan työnantajien tai PALTA:n edustajista. Työryhmä voi päättää ulkopuolisen konsultaation käytöstä työryhmätyön tukena, mistä aiheutuvista kuluista osapuolet sopivat työryhmässä. Työryhmän tavoitteena on tehdä esitys työehtosopimusosapuolille uudesta palkkausjärjestelmästä ja sen käyttöönoton ajankohdasta vuoden kuluessa sopimuksen alkamisesta. Uusi järjestelmä on tavoitteena ottaa käyttöön 16 kk:n kuluttua sopimuskauden alkamisesta.

Vuosilomalain muutos

Vuosiloman siirto-oikeudessa työkyvyttömyystilanteessa noudatetaan uutta vuosilomalakia. Lain mukainen vuosiloman siirto-oikeus koskee vain vuosilomalakiin perustuvia vuosilomia. Lain ylittävät työehtosopimukseen pe-

rustuvat loman osat eivät siirry missään tilanteessa.

Poikkeukselliset taloudelliset vaikeudet

Seuraavat määräykset on sovittu osaksi työehtosopimusratkaisua toimialan poikkeuksellisten taloudellisten vaikeuksien johdosta ja niiden paikallista toteutumista tulee edistää jatkuvan neuvottelun periaatteella heti tämän työehtosopimuksen syntymisen jälkeen.

1. Työnantajan ja alueella toimivien Ilmailualan Unioni IAU ry:n ammattiosastojen välillä voidaan solmia työpaikkojen ja yrityksen toiminnan turvaamiseksi määräaikainen sopimus, kun yritys joutuu poikkeuksellisiin taloudellisiin vaikeuksiin.

2. Määräaikaiseen paikalliseen sopimukseen kirjataan Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen määräyksistä poikkeavat tai ne kor-

vaavat yrityskohtaiset määräykset. Määräaikaisista poikkeavista työaikajärjestelyistä sovitaan joko pääluottamusmiehen tai IAU:n ammattiosastojen ja työnantajan välillä.

3. Sopimus edellyttää Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n ja Ilmailualan Unioni IAU ry:n hyväksyntää ja se on Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen osa.

MUUTOKSET TYÖEHTOSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSIIN:

Osa-aikatyöt (11. §)

1. Työntekijöitä voidaan palkata osa-aikatyöhön hoitamaan lentoliikenteen tai teknisten töiden ruuhkahuippuja.

2. Osa-aikatyöntekijöiden palkkaaminen edellyttää, että työnantajan ja

Ilmailualan Unioni IAU ry:n välillä on sopimus osa-aikatyöntekijöiden työehdoista. Teknisten töiden osalta osa-aikatyön käyttämisestä ja työehdoista sopii kulloinkin alueella toimiva Ilmailualan Unioni IAU ry:n ammattiosasto työnantajan kanssa.

3. Ensimmäisen kohdan mukaisissa sopimuksissa ei tule sopia muista kuin osa-aikatyöhön liittyvistä asioista.

Hälytysluontoinen työ (41. §)

1. Työ katsotaan hälytysluontoiseksi silloin, kun työhöntulosta sovitaan työntekijän vapaa-aikana ja työ aloitetaan sopimista seuraavan 12 tunnin aikana ja ennen seuraavan työvuoron alkua. Työ ei ole hälytysluontoista, jos esimies on pyytänyt ylityöhön työaikana, mutta työntekijä vastaa kyselyyn vasta vapaa-aikana. Hälytysluontoinen työ päättyy viimeistään normaalin työvuoron alkaessa. ▶

Markus Berg

Liiton hallitus ylimääräisessä kokouksessa 15.11. käsittelemässä valtakunnansovittelija Esa Longan sovintoehdotusta.

Edustajiston syyskokous

Erimielisyyksien ratkaiseminen (121. §)

2. Jos jompikumpi osapuoli esittää paikallisia neuvotteluja edellä tarkoitetuissa tapauksissa, ne aloitetaan mahdollisimman pian, mutta viimeistään kahden viikon kuluessa esityksen tekemisestä. Neuvottelut käydään niin, että tarpeetonta viivytystä vältetään. Seuraavan neuvottelutilaisuuden ajankohdasta sovitaan neuvotteluissa.

3. Paikallisissa neuvotteluissa laaditaan kirjalliset muistiot, elleivät osapuolet yhdessä toisin sovi. Muistiot allekirjoittaa kumpikin osapuoli. Muistioissa mainitaan erimielisyyden aihe sekä osapuolten perustellut kannat. Muistiot laaditaan viimeistään kahden viikon kuluessa neuvottelujen päättymisestä.

4. Ellei neuvotteluissa päästä yksimielisyyteen, siirtyy asia liittojen käsiteltäväksi. Kumpikin liitto voi saattaa asian työtuomioistuimen ratkaistavaksi. Jos liitot niin sopivat, voidaan asia saattaa ratkaistavaksi myös välimiesmenettelyssä.

5. Jos toinen osapuoli haluaa saattaa asian ratkaistavaksi välimiesmenettelyssä, tulee siitä ilmoittaa viivytyksettä vastapuolelle, jonka tulee puolestaan ilmoittaa joko hyväksyvä tai hylkäävä vastauksensa välimiesmenettelyn käyttämiselle mahdollisimman pian, mutta viimeistään kahden päivän kuluttua tiedon saamisesta.

UUDET TYÖEHTOSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSET:

Paikallisesti sovittavat työaika-mallit

(3. Luku / Työajat teknisiä palveluja tuottavissa yrityksissä / Uusi pykälä)

1. Säännöllisistä työajoista poiketen voidaan sopia paikallinen työaikamalli. Sopimuksen neuvottelee pääluottamusmies yhdessä työnantajan kanssa. Alu-

Edustajisto piti sääntömääräisen syyskokouksensa liiton kokoustilaisissa Hakaniemessä 22.11.2013.

■ Kokouksessa käsiteltiin ja päätettiin sääntömääräiset asiat. Kesustelua herättivät eniten vuoden vaihteessa tapahtuva Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan työttömyyskassan IRKA TK:n sulautuminen osaksi Julkisten ja hyvinvointialojen JHL:n työttömyyskassaa, sekä työehtosopimustilanne ja mainen meno muu Finavian ja sen tytäryhtiöiden Airpron ja RTG Ground Handlingin osalta.

Kokouksen asiat

Liiton hallituksen puheenjohtaja **Juhani Haapasaari** esitteli liiton toiminnan ja talouden suuntaviivat tulevalle vuodelle. Siitä todettiin muun muassa seuraavaa.

Jäsentemme ansiotason määrää ensisijaisesti reaalipalkkojen taso ja työllisyyskehitys. IAU:n osaltaan valvomista työehtosopimuksista Len-

toliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus solmittiin lopulta marraskuun puolivälissä keskitetyn Työllisyys- ja Kasvusopimuksen mukaisesti. Sen sijaan Finavian ja Ilmailutietoteknisten ILTT:n välillä solmittu työehtosopimus 319205 on edelleen sovitteluvaiheessa.

Työllisyyskehitys on vuoden 2013 aikana ollut kaksijakoinen edellisvuoden tapaan. Maapalveluja tuottavien yritysten työvoiman tarve on pysynyt kutakuinkin ennallaan, samaan aikaan kun tekniikan palvelujen osalta työllisten määrä vähenee edelleen. Tosin lopetettun Moottorikorjaamon tiloissa toimiva GA telesis Engine Servicesin uudet tilaukset ovat hiukan parantaneet tilannetta. Finavian ja sen tytäryhtiöiden ytseikkailut ovat olleet oma lukunsa. Niillä näyttäisi olevan muitakin tavoitteita kuin tuotannollisia tai taloudellisia.

Finavian julkaiseman liikennetilaston mukaan kuluvan vuoden 2013 osal-

eella toimiva Ilmailualan Unioni IAU ry:n ammattiosasto vahvistaa tehdyn paikallisen neuvottelutuloksen ennen sen käyttöön ottoa.

2. Työvuoroluettelo julkaistaan neljän viikon välein. Työvuoroluetteloa voidaan muuttaa perustellusta syystä jakson puolivälissä.

3. Sopimus on voimassa työehtosopimuskauden ajan, ellei toisin sovi. Sovittujen työaikamallien käyttöönotto koskee pääsääntöisesti kaikkia niitä työntekijöitä, joita sen tehnyt pääluottamusmies edustaa.

Tilapäiset työvoimajärjestelyt

(3. Luku / Työajat teknisiä palveluja tuottavissa yrityksissä / Uusi pykälä)

Työllisyyden turvaamiseksi ja tuottavien toimintamallien löytämiseksi pääluottamusmies ja työntekijä voivat sopia projektikohtaisista tai muista tilapäisistä työvoimajärjestelyistä. Tämän kohdan mukaisesti voidaan sopia myös ehdollisia sopimuksia kartoitettaessa uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

Nili Josipov

Notevision förevisar, Marita ja Hapsu.

ta kaikki indikaattorit osoittivat vaatimatonta negatiivista kehitystä. Tilastoja tarkastellessa voi huomata, että operatioiden määrän väheneminen ei ole näkynyt samassa suhteessa matkustajien määrässä. Tämä kertoo pikemminkin lentoyhtiöiden kaluston uusimisesta kohti järeämpiä konetyyppejä. Havaita voi myös, että Helsinki-Vantaan kohtuullinen tulos peittää alleen jyrkemmin vähentyneen liikenteen maakunta-aseilla.

Syyskokouksen asialistaan kuuluu myös jäsenmaksusta päättäminen. Liiton osuutta pienennettiin 1,14 prosenttiin. Tällä mahdollistettiin se, että jäsenen maksettavaksi tuleva kokonaisjäsenjäsenmaksu säilyi ennallaan. Se on siis vuonna 2014 edelleen 1.57 prosenttia. Tähän summaan sisältyy lisäksi samana säilyvä ammattiosastojen toimintansa rahoittamiseen päättämä osa, sekä työttömyyskassamaksu, jonka Finanssi-

valvonta vahvistaa vuosittain. Työttömyyskassamaksu nousi IRKA:n ja JHL:n työttömyyskassojen sulautumisen seurauksena 0.11 prosenttia, ollen nyt 0.28. Edelleen edustajisto päätti, että niiden IAU:n jäsenten Finaviassa ja Airprossa, jotka eivät saa IAU:n osaltansa valvoman työehtosopimuksen mukaista palkkaa, pienennetään liiton osuutta siten että kokonaisjäsenmaksu puolittuu 0.77 prosenttiin määräaikaisesti maaliskuun loppuun 2014 asti.

Edustajisto päätti myös, että kuluvan kauden ylijäämää ei siirretä työtaistelurahastoon, vaan se siirretään toimintapääomaan. Näin se on tarpeen vaatien helpommin vapautettavissa käyttöön työtaistelun mahdollisesti sattuesssa kohdalle.

Aloitteet, kukat ja tuoli

Tällä kertaa ei aloitteita ammattiosastoilta tai edustajiston tai hallituksen jä-

seniltä ollut tullut. Siispä edustajistolla oli käsiteltävänään vain hallituksen tekemiä esityksiä.

Merkkipäiväänsä viettänyttä edustajiston jäsentä **Marita Ketonen-Heiskaa** muistettiin kukkasin ja onnitteluin. Historian siipien havinaa oli kuultavissa myös siinä, kun IAU:n hallinnossa kautta aikain pisimpään vaikuttaneelle **Nilgün "Nili" Josipoville** lahjoitettiin liiton kokoustiloista kalusteiden uusimisen yhteydessä hallituksen hommaama tuoli. Siis sama, jolla hän on jo tovin istunut. Tuoli olisi muutoin hinattu hallin kattoon, mutta kenties muut kuljetusliitot eivät olisi hankkeeseen suhtautuneet suopeasti ja sen lisäksi Nili jatkaa hallituksen jäsenenä samalla tasolla kuin muutkin.

TEKSTI: JM KOSKINEN
KUVAT: ARTO KUJALA

IAU:n puheenvuoro SAK:n valtuustossa

Patrik Lindström

Hyvä SAK:n valtuusto ja puheenjohtajisto, läsnäolijat,

Olen Reijo Hiltunen Ilmailualan Unionista, tarkemmin LSG Sky Chefs Finlandin pääluottamusmies. Ette varmaankaan aavista mistä aion puhua?

Ennen sitä, haluan kuitenkin välittää edustamieni työntekijöiden puolesta enemmän kuin sydämellisen kiitoksen erityisesti AKT:lle, PAU:lle, Merimies-Unionille, Lentoemäntä- ja Stuerttiyhdistykselle, Rautatievirkamiehille, Veturimiehille ja Elintarviketyöläisten liitolle, ja muillekin, jotka ovat sympatiaa osoittaneet.

Kiitos, kiitos ja vielä kerran kiitos!

luttua, syyskuussa 2013, LSG ilmoitti järjestäytyneensä uudelleen ja marraskuun alusta yksipuolisesti muuttavansa työehdot totaalisesti.

Tätä – kuten kaikkialla korostetaan – laillista hanketta, ryhdyimme, kuten myös on syytä korostaa – vastustamaan laillisin keinoin.

Menestyimme siinä ja nyt työehdot määräytyvät edelleen työntekijöitä edustavan liiton solmiman työehtosopimuksen mukaisesti. Siis työntekijäjärjestön, joka kykenee työrauhan takaamaan.

Ilman hyvää järjestäytymistä meillä ei olisi ollut mitään mahdollisuutta.

Minulta on kysytty, miksi emme yrittäneet juridisesti päästä samaan lopputulokseen? Vastaus on helppo. Toivon, että kaikki tässä salissa ymmärtävät minäkäläisen henkisen paineen alla nämä 480 edustettavaani olivat tämän yli kahden kuukauden ajan. Minunko olisi pitänyt

mennä kertomaan heille, että homma on kaikissa tapauksissa hyvän korvauksensa saavien juristien hallussa ja että vastaus tulee sitten aikanaan ja jos se on meille epädullinen, niin kenties voimme yrittää joskus myöhemmin uudestaan.

Siinä varjonyrkkeilyssä olisivat jäsenet häipyneet. Eivät toisiin liittoihin, vaan pettyneinä ja petettyinä Loimaan kassaan. Eikä silloin minun puheillani tai heidän oikeaan liittoon ohjaamisellani olisi ollut paljonkaan merkitystä.

SAK:lainen ay-liike on laillisuusliike, mutta pitää sen olla taisteluliikekin.

Muuten voimme säästää jäsentemme aikaa ja lähetellä juhlapuheemme toisillemme sähköpostilla ja vastata niihin laikaloitteilla, jotka eduskunta sitten kulloistenkin voimasuhteiden mukaan säästää.

Liittojen ensisijaisen työn pitää suuntautua työntekijöiden aktivoimiseen jäseniksi, sitten työ- ja palkkaehtojen turvaamiseen ja vasta sitten käydä ylätasoin yhteiskunnallista keskustelua. Jos vieraannutamme jäsenet luotamme, niin

■ Sitten asiaan. Te lienette seuranneet yrityksen lähistoriaa, sitä kuinka onnistuimme torjumaan työnantajamme yksipuolisen yrityksen vaihtaa työehtosopimuksemme.

Kertaan lyhyesti. Pitkin alkuvuotta 2012 yritti Finnair myydä cateringiaan Lufthansan omistamalle LSG Sky Chefsille. Lufthansan investointikiellon vuoksi muuttui kauppa yritystoiminnan vuokraamiseksi saman vuoden elokuussa. Yritykset tiedottivat työntekijöitä siten, että kaupalla ei ole vaikutuksia työehtoihin. Se pikku yksityiskohta heiltä unohtui mainitsematta, että vuoden ku-

yhteiskuntapoliittiset kannanottommekin menettävät merkityksensä.

Toinen kysymys, johon olen paljon vastannut, kuuluu: Kuinka järjestäytymisasteenne on sitten noin hyvä?

Tärkein syy lienee edunvalvojen ja ammattiosaston sinnikäs jalkatyö sekä läsnäolo vuosikymmenten ajan. Mitään merkittäviä jäsenhankintakampanjoita meillä ei kai koskaan ole ollut.

Toinen syy on varmaankin kohtuullista tyytyväisyyttä nauttiva työehtosopimus. Sitä on arveltu jossakin ”vanhoina hyvinä aikoina” neuvotteluksi.

On syytä kuitenkin huomauttaa, että Lentoliikenteen palveluja koskeva työehtosopimus on ollut yleissitova vuodesta 1999 lähtien. Sen noin 130 pykälästä yli 30 on työntekijäpuolen aikaansaannosta vuoden 2007 jälkeen.

Suunnilleen saman ajan, vain hiukan pidempään, on kestänyt Finnairin töhimme kohdistama määrätietoinen ulkoistus- ja ulosliputuskampanja.

Pois lukien osa-aikatyötä ruuhka- huippuihin kohdistava pykälä, ovat sopimukseemme tänä aikana tulleet kaikki alihankintaa, vuokratyötä, epätyypillisiä työsuhteita rajoittavat määräykset, kuin myös työntekijöiden asemaa kilpailutilanteessa suojaava määräys.

Edelleen siihen on tullut ikääntyneiden työntekijöiden työtaakan huomioiminen ja pitkään palvelleiden lomaomikauden paraneminen ja muuta sellaista.

Catering -työntekijöille ja heidän järjestäytymiselleen erityisen merkityksellinen oli alimpien palkkaluokkien poistaminen 2010.

Eli ei todellakaan. Emme olisi ”vanhoina hyvinä aikoina” kyenneet saamaan läpi näitä uudistuksia. Emme olisi silloisen tietoisuutemme kuplassa ollessamme tajunneet edes yrittää.

Silloin keskityimme enemmän – kuten välillä tuntuu, että SAK:n liitot nyt – eripuraiseen, eturyhmien toissijaisten pyrkimysten ajamiseen jäsenten edunvalvonnan kustannuksella.

Ilmailualalla ei sellaiseen enää ole varaa ja niinpä alan liittojen toiminta ja niiden yhteistyö, jopa yli keskusjärjestöjen, on viime vuosina lupaavasti tiivistynyt.

Jäsenmäärät ovat alan muutoksesta ja työntekijöiden kovasta kohtelusta huolimatta kasvaneet ja jäsenten tietoisuus, sekä kiinnostus ay-asioita kohtaan huimasti lisääntynyt.

Samalainen kehitys on SAK:n valtuuston syytä linjata keskusjärjestöme tavoitteeksi – ja sitten toteuttaa se.

Reijo Hiltusen puhe SAK:n valtuustossa 21.–22.11.2013.

SAK:n Lyly:

Yrityksiltä odotetaan lisää työpaikkoja

■ SAK:n puheenjohtaja **Lauri Lyly** arvioi, että Suomella on hyvät mahdollisuudet kasvun, työllisyyden ja kilpailukyyn parantamiseen. Askel kohti parempaa otettiin Lylyn mukaan työllisyys- ja kasvusopimuksella.

- Yksinomaan palkansaajien harteille tätä työtä ei kuitenkaan voi säilyttää. Myös yritysten on kannettava vastuuta. Työntekijät ovat sitoutuneet malttisesti palkankorotuksiin paitsi taloustilanteen vuoksi myös, jotta yritykset työllistäisivät lisää ihmisiä, Lyly totesi SAK:n valtuustossa Kiljavalla.

SAK:n puheenjohtaja muistuttaa, että vaikka ennätykselliset 93 prosenttia palkansaajista on tulopoliittisen ratkaisun

piirissä, työnantajaleiristä on heti sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen alkanut kuulua narinaa.

- Sopimuksen ulkopuolelle jääneet ovat hakeneet ratkaisujaan laillisin keinoin. SAK ajoi ilmailusektoria – yhdessä liittojen kanssa – mukaan keskitettyyn sopimukseen, mutta työnantajien mielestä ala voi jäädä ulkopuolelle. Kannattaakin pitää pää kylmänä ja arvioida koko kierrosta vasta, kun se on käyty loppuun.

Lyly painottaa, että työllisyys- ja kasvusopimuksessa sovittiin myös, että työmarkkinaosapuolet aloittavat neuvotellut neuvottelujärjestelmän kehittämistä.

- Näissä neuvotteluissa mahdollisiin epäkohtiin voidaan puuttua puolin ja toisin, mutta nyt mennään voimassa olevien säädösten mukaan.

Eläkeneuvotteluihin lähdetessä SAK:lla on kolme tavoitetta: nuorille annetun eläkelupauksen lunastaminen, ikääntyvien työntekijöiden aseman turvaaminen ja työurien pidentäminen parantamalla työelämän laatua.

Lyly tähdentää, että eläkeuudistus on kokonaisuus. Siitä on neuvoteltava ja sen lopputulosta on tarkasteltava kokonaisuutena.

- On tärkeää huomata, että kunkin meistä eläketurva rakentuu työuran mukaan.

Liisankadulta Kaisaniemeen – IRKA TK:n lyhyt historia

■ Otsikon mukaisesti voisi kuvata matkaa, jonka Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa IRKA TK kulki historiansa aikana. Maantieteellisesti matka ei ollut pitkä, mutta merkittävä. IRKA:n perustamisen aikaan 1963 siihen kuului noin hieman yli kolmetuhatta jäsentä ja nyt kun se vuoden vaihteessa on tulossa matkansa päähän, noin kuusitoistatuhatta jäsentä. Matkan varrella työttömyyskassalaki muuttui lukuisia kertoja ja ihmiset niin kassassa kuin asiamiespiireissä – liitoissa – myös. Perustettaessa ja vielä näihin päiviin asti IRKA oli kaikin tavoin, myös taloudellisessa mielessä, erinomainen vaihtoehto asiamiespiireilleen hoitaa jäsentensä työttömyys- turva. Se perustettiin aikoinaan, koska haluttiin työttömyyskassa, jossa asiamiespiireinä olisi kuljetusalojen työntekijäyhteisöjä, joiden järjestämisalueella on pieni työttömyys. Työttömyyskassamaksua määriteltäessä nimittäin otetaan huomioon maksetut etuudet, sekä ennustetaan tulevan vuoden työttömyystilannetta. Tämän jälkeen lähetetään Finanssivalvonnalle esitys tulevan vuoden kassamaksusta, jonka he joko hyväksyvät, tai hylkäävät.

Miksi näin ei voitu jatkaa?

IRKA:n asiamiespiireinä loppuvaiheessa olivat IAU, Veturimiesten Liitto, Rautatievirkamiesliitto, Tulliliitto, Vankilavirkailijainliitto ja entinen Rautatieläisten Liitto, nykyiset Raideammattilaiset.

Joitain vuosia sitten liittoyhteisöissä alettiin keskustella suurempien kokonaisuuksien luomisesta. Meillä puhuttiin ”kuljetusalaliitosta” ja palvelupuolen sektorilla oli menossa myös yhdistymisiä.

Aikaisemmin IRKA:n toiminnasta olivat jääneet jo pois Meri- sekä Rajavartijat. Raideammattilaiset ilmoittivat 2011, että he ovat solmineet sulautumis- sopimuksen JHL:n kanssa, joka toteutetaan vuoteen 2014 mennessä. Siihen asti he saavat päättää työttömyyskassan, johon kuuluu. Tällä välin oli myös työttömyyskassalaki muuttunut siltä osin, että nykyisin kassalla katsotaan olevan edellytykset toimia ja saada valtio osuudet, jos siinä on vähintään 8000 jäsentä. IRKA:ssa oli tuolloin karkeasti ottaen 17 000 jäsentä, joista Raideammattilaisia oli noin 9 000. Näiden tietojen valossa kassan hallitus aloitti kartoituksen, jossa etsittiin eri vaihtoehtoja toiminnan jatkamiselle. Jäsenmäärän puolesta olisimme voineet jatkaa juuri ja juuri toimintaamme vanhalta pohjalta. Tosin huomioiden se seikka, että kun puolet maksajista katoaa, olisi se vaikuttanut myös kassamaksuun ensi vuoden alusta korottavasti ja sitä myötä lisäävästi myös kokonaisliittojäsenmaksuun.

Tämän vuoden loppuun pystyimme säilyttämään kassamaksun varsin mallillisena, vaikka ilmailualalla ja rautatie puolella onkin parin viime vuoden aikana ollut massiivisia irtisanomisia. Tämä onnistui sen ansiosta, että vararahastomme, tuttavallisemmin ”puskuri”, oli

parempina aikoina katettu. Tästä syystä Finanssivalvonta hyväksyi meille nolla- tai hieman alijäämäisenkin budjetin. Työttömyyskassalaki nimittäin edellyttää, että vararahaston täytyy olla vähintään 100 prosenttia ja enintään 400 prosenttia. Jos näin ei ole, niin täytyy alkaa välittömiin toimenpiteisiin sen kasvatamiseksi.

Samaan aikaan IRKA:n asiamiespiireinä oli myös liittoja, joilla työttömyysaste oli lähes nolla. Eikä heidän kannaltaan olisi ollut tarkoituksenmukaista kattaa vararahastoa alituisesti kasvavilla kassamaksuilla. Asiamiespiirit siis päättivät tehdä asiassa omat ratkaisunsa. Tämän jälkeen ensi vuoden alusta kassan itsenäinen toiminta ei enää olisi ollut mahdollista taloudellisesti, eikä muutenkaan, joten jäljelle jääneen IRKA:n sulautuminen Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassan, JHL TK:n, kanssa oli paras vaihtoehto.

IAU:n asiamiespiirin osalta selvitetiin muutkin vaihtoehdot. Mutta hiukan samoin kuin IRKA:n perustamisen aikoihin, jolloin sinne ei kaikkia hakijoita kelpuutettu, suhtauduttiin meihinkin kriittisesti kassamaailmassa, tiedustellessamme sulautumisvaihtoehtoja. Oli toki muitakin syitä lopulliseen ratkaisuun, kuten ammattirajoituksia.

JHL:n työttömyyskassan kanssa käydyt alustavat neuvottelut vaikuttivat luopavilta ja itse sulautumista aloimme toissamme valmistella syksyllä 2012.

Mikä sitten muuttuu?

Suurin muutos yksittäisen kassan jäsenen kannalta on varmaankin se että henkilökohtaista kasvotusten tapahtuvaa palvelua ei edunsaajien suuren lukumäärän vuoksi JHL työttömyyskassassa ole. Yksilöllistä ja ohjattua apua saadakseen on jäsenen soitettava kassan puhelinpalveluun. Muuten asiointi tapahtuu sähköisesti. Palvelun sujumiseksi lähetetään kaikille jäsenille kassasta postia, joka sisältää uudet salasanat ja ohjeet, joilla voi kirjautua tutustumaan kassan jäsen sivujen tarjontaan.

Uudessa toimintatavassa tulee varmasti työttömyyskassan puoleen kääntyvillä jäsenillämme olemaan totutteleamista, mutta toivottavasti kaikki sujuu suunnitelmien mukaisesti.

Mikä päättyy?

Vielä keväällä Taloussanomien kirjoitti, että työttömyyskassoista parasta palvelua saa IRKA:sta, jossa käsittelyajat ovat vain kaksi päivää. Tämä vain alleviivaa sitä, että nyt tehty päätös oli, vaikkakin oikea, mutta myös surullinen. Asioiminen Kaisaniemen toimistossa oli ihmisläheistä ja kassan henkilökunnan ammattitaito korkealla tasolla. Sen tulokset näkyivät paitsi helpottuneina edunsaajina, myös siinä että henkilökohtaiset kontaktit asiamiespiireihin säilyivät lämpiminä läpi vuosien.

Haluan esittää sydämellisen kiitokseni kassan henkilökunnalle, sekä sen hallitukselle, erittäin hyvässä hengessä ja tyylikkäästi loppuun tehdystä työstä. Ikävintä tietysti on, että tiivis työyhteisö

joudutaan hajottamaan juuri silloin kun on tunne, että meiltähän tämä käy.

Päälimmäisenä on haikeus. On kuin joutuisi luopumaan pienestä perheyrietyksestä. Sellaisesta, jossa jaettiin niin asiakkaiden kuin toimistonkin surut ja murheet – ja naurettiin myös yhteisille jutuille.

Todettakoon vielä, että juuri tätä juttua kirjoittaessa julkaistiin tutkimus SAK:laisista työttömyyskassoista. Siitä kävi ilmi, että IRKA oli kassoista vakavaraisin ja käsittelyajoiltaan nopein ja hyvänä kakkosena tuli JHL:n kassa.

JUHA GRUNDSTRÖM
IRKA TK:N HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA

TIEDOTE ILMAILU- JA RAUTATIEKULJETUSALAN TYÖTTÖMYYSKASSAN ASIAKKAILLE

■ Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan työttömyyskassa (IRKA) sulautuu 1.1.2014 alkaen Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassaan.

■ IRKA:n työttömyyskassan toimisto ja e-asiointi on suljettu 18.12.2013 alkaen IRKA:n maksatusjärjestelmän konversion vuoksi. Maksatusjärjestelmä (JHL) on käytössä 2.1.2014 alkaen.

■ **JHL:n työttömyyskassa maksaa nykyisten IRKA:n jäsenten kaikki hakemukset, jotka ovat saapuneet 18.12.2013 jälkeen, mikäli hakujako koskee vuotta 2013.**

■ IRKA:aan lähetetty kirjeposti ohjautuu 18.12.2013 jälkeen JHL:n työttömyyskassaan.

■ IRKA työttömyyskassan nykyisistä asiamiespiireistä siirtyvät 1.1.2014 lukien

JATTK – työttömyyskassan jäseniksi alla olevat asiamiespiirit: Tulliliitto ry:n, Vanhakilavirkailijain liitto ry:n ja Veturimiesten liitto ry:n jäsenet

■ Kun hakujako koskee vuotta 2014, maksaa etuuden JATTK-työttömyyskassa yllä olevien asiamiespiirien jäsenille.

■ JHL:n työttömyyskassaan jäävät sulautumisen jälkeen jäsenet seuraavista liitoista ja asiamiespiireistä:
Raideammattilaisten Yhteisjärjestö JHL ry
Ilmailualan Unioni IAU ry
Rautatievirkamiesliitto ry (RVL)
Kassan yksilöjäsenet

■ JHL:n työttömyyskassa lähettää 2.1.2014 tuleville JHL:n työttömyyskassan jäsenille kirjautumistunnukset eli jäsennumeron työttömyyskassan sähköiseen asiointiin, eWertti Nettikassaan.

■ JATTK-työttömyyskassan e-asiointiin kirjaututaan pankkitunnuksilla.

■ **Noudata nykyistä hakujakoasi kassan vaihtumisesta huolimatta.**

■ Meneillään olevien vuorotteluvapaiden maksu siirtyy uudelle kassalle ilman hakijan toimenpiteitä.

ILMAILU- JA RAUTATIEKULJETUSALAN TYÖTTÖMYYSKASSA
Tiedote 11.11.2013

■ **JHL Työttömyyskassan yhteystiedot**
postiosoite: Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa, PL 100, 00531 HELSINKI
Fax. 010 770 3235
www.jhl.fi/tyottomyyskassa

Työttömyyskassan sähköiset palvelut

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan työttömyyskassa sulautuu 1.1.2014 alkaen Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassaan, kuten edellisellä sivulla kerrottiin. JHL:n työttömyyskassa lähettää 2.1.2014 tuleville JHL:n työttömyyskassan jäsenille kirjautumistunnukset eli jäsennumeron työttömyyskassan sähköiseen asiointiin, eWertti Nettikassaan. Kassan jäsenillä on käytössä monipuoliset sähköiset palvelut.

Internet-sivut

Työttömyyskassamme sivut löydät internetistä osoitteesta www.jhl.fi/tyotomyysskassa. Sieltä löydät tietoa ja ohjeita tilanteisiin, jos jäät työttömäksi tai sinut lomautetaan. Myös vuorotteluvapaata suunnitteleva löytää sivuilta tietoa vuorotteluvapaasta ja -korvauksesta. Työnantajia varten työttömyyskassan sivuilta löytyy ohjeita palkkatoistusten kirjoittamiseen sekä niiden lähettämiseen.

Helppokäyttöinen laskuri avustaa sinua jos haluat laskea päivärahasi määrän tai katsoa paljonko mahdollinen osa-aikatyöstä saatava palkka vaikuttaisi päivärahan määrään. Päivärahan hakijat voivat sivuilta tarkistaa reaaliaikaisen käsittelytilanteen, josta selviää minä päivänä saapuneita hakemuksia kassassa sillä hetkellä käsitellään ja näin saada tietoa myös oman hakemuksen käsittelyajasta.

eWertti Nettikassa

Työttömyyskassan sivuilta pääset kirjautumaan eWertti Nettikassaan joka on työttömyyskassan sähköinen asiointipalvelu internetissä. Kirjautua voit sisään miltä tahansa tietokoneelta, jossa on internetyhteys vuorokauden ajasta riippumatta. Sisään kirjaututaan omalla jäsennumerolla.

eWertti Nettikassassa pystyt selailemaan omia tietojasi ja katsomaan oman hakemuksesi käsittelyvaiheita. Palvelus-

sa voit lähettää sähköisesti ensimmäisen päiväraha hakemuksesi ja siihen tarvittavat liitteet. Jatkossa voit lähettää myös jatkohakemukset suoraan eWertti Nettikassan kautta, jolloin päivärahan maksu on nopeampaa ja hakeminen vaivattomampaa.

eWertissä voit lähettää käsittelijöille viestejä ja kysymyksiä. Palvelun kautta pääset lukemaan myös vastaukset kysymyksiisi. Tämä on turvallinen tapa viestiä kassan kanssa toisin kuin suoraan kassan sähköpostiin lähetetyt kysymykset, joihin ei tietosuojasyistä voida vastata mikäli kysymykseen liittyy arkaluonteisia tai salassa pidettäviä tietoja.

Palvelussa voit selaila maksujasi ja päätöksiäsi. Pääset tarkistamaan myös paljonko olet käyttänyt tukipäiviäsi. Kaikki työ- ja elinkeinotoimiston työttömyyskassalle lähettämät lausunnot on luettavissa eWertti Nettikassan kautta.

eEmeli Puhelinkassa

eEmeli puhelinkassa on käytössäsi kellon ympäri numerossa 010 190 300. Soittamalla numeroon saat tietoosi kassan yleisen käsittelytilanteen ja neuvoja yleisimpiin kysymyksiin

Palveluun tunnistaudutaan omalla jäsennumerolla ja henkilötunnuksella. Palveluun tunnistaudumalla saat tiedon oman päiväraha hakemuksesi käsittelytilanteesta, seuraavan päivärahasi maksupäivän ja jo maksettujen päivien lu-

kumäärän. Voit jättää myös kokonaan työttömän tai lomautetun jatkohakemuksen helposti puhelinkassan kautta, jolloin myös maksaminen nopeutuu.

Samaan puhelinnumeron soittamalla voit myös asioida henkilökohtaisessa asiakaspalvelussa arkisin klo 9–15 välisenä aikana.

Liitteiden lähetys-palvelu

Liitteiden lähetys-palvelun kautta voit lähettää sähköisiä liitteitä työttömyyskassalle ilman erillistä sisäänkirjautumista. Tämä mahdollistaa sähköisten liitteiden lähettämisen myös esimerkiksi palkanlaskijoille. Palvelu toimii työttömyyskassan nettisivujen kautta ja pääset siihen kohdasta ”Hakemusliitteet”.

Palvelu on suojattu SSL-tekniikalla, joten tavalliseen sähköpostiviestiin verrattuna sen käyttäminen on monin kerroin turvallisempaa. Se on myös sähköpostiin verrattuna nopeampaa, koska liitteet siirtyvät automaattisesti järjestelmään ja ovat lähes heti käytettävissä toisin kuin sähköpostin kautta lähetetyt liitteet. Liitteitä voi lähettää pdf-, tiff- tai jpeg-muotoisina tiedostoina ja yhden lähetettävän tiedoston koko voi olla korkeintaan 2 Mt.

Työttömyysturvaan suunniteltuja muutoksia vuodelle 2014

Työttömyysturvalakiin on esitetty ensi vuodelle paljon muutoksia, joilla pyritään yksinkertaistamaan lainsäädäntöä sekä lisäämään työttömyysturvan kannustavuutta.

■ Soviteltuun päivärahaan on tulossa suojaosa, jonka ylittävät tulot vaikuttavat päivärahan määrään. Suojaosa on neljän viikon hakujaksolla 279 euroa ja kuukaudessa 300 euroa. Soviteltu päiväraha voi lapsikorotuksineen olla yhdessä työtulon kanssa enintään ansio-päivärahan perusteena olevan palkan suuruinen. Nykyisellään se on voinut olla 90 % tuosta määrästä. Suojaosaa ei tule vuorottelukorvaukseen, vaan muutos koskee ainoastaan työttömyyspäivärahaa.

Ansio-päivärahan edellytyksenä oleva työssäoloehto lyhenee 26 viikkoon. Myös jäsenyседellytys lyhenee 26 viikkoon. Lyhyempää työssäoloehto sovelletaan kun työnhakija on ollut vähintään yhden viikon työssäoloehdon täyttävässä työssä 29.12.2013 jälkeen. Korkeimmalla korotetulla palkkatuella tehty työ hyväksytään 30.12.2013 alkavasta kalenteriviikosta lukien kokonaisuudessaan työssäoloehtoon.

Ostavastuu-aika on esitetty lyheneväksi seitsemästä päivästä viiteen. Jatkossa uutta omavastuu-aikaa ei myöskään aseteta, jos henkilö täyttää kesken enimmäisajan työssäoloehdon uudelleen ja omavastuu-aika on jo vuoden sisällä kerran otettu. Myöskään päivärahan perusteena olevaa palkkaa ei lasjeta uudelleen, mikäli se on vuoden sisällä kerran jo tehty.

Muutosturvan ansio-osa poistuu kokonaan ja jatkossa korotettu ansio-osa maksetaan poistuvan muutosturvan ansio-osan suuruisena, joka on ollut määrältään korotettua ansio-osaa suurempi. Korotettua ansio-osaa voi saada jatkossa pitkän työuran päättyessä 90 päivältä tai työllistymistä edistävien palveluiden ajalta 200 päivältä niistä erikseen säädettyin edellytyksin. Korotettu ansio-osa 20 päivän ajalta, tulee poistumaan laista.

Ansio-päivärahaa maksetaan enintään 500 päivältä kuten tähänkin asti, mutta jatkossa ansio-osan maksaminen

voi päättyä jo tätä aiemmin. Jos päivärahanhakijalla on työttömyyden alkaessa työhistoriaa alle 3 vuotta, on ansio-osan kesto 400 päivää ja viimeiset 100 päivää maksetaan peruspäivärahan suuruisena. Ansio-osan maksaminen voi lyhentyä työttömyyden kestäessä vielä 100 päivällä, jos työnhakija ensimmäisen 250 päivän aikana saa karenssin työllistymistä edistävästä palvelusta kieltäytymisen tai keskeyttämisen takia eikä hänelle ole maksettu 40 päivältä palvelun perusteella päivärahaa. Ansio-osan kesto tulee siis henkilöstä riippuen olemaan 300, 400 tai 500 päivää.

Lisäpäiväoikeuden ikäraja tulee muuttamaan vuodelle ja vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneillä lisäpäiväoikeus voi alkaa, jos henkilö on täyttänyt 61 vuotta kun 500 päivän enimmäisaika tulee täyteen. Työhistoriaedellytys säilyy entisellään: edeltävien 20 vuoden aikana vähintään 5 vuotta työtä.

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

PL 100, 00531 Helsinki
faksi 010 7703 235

Työttömyyskassan henkilökohtainen puhelinpalvelu päivystää maanantai–perjantai klo 9–15 numerossa

010 190 300.

Hinta kiinteästä verkosta soitettaessa pvm, hinta matkapuhelinverkosta soitettaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan.

Työttömyyskassan sähköinen asiakaspalvelu: www.jhl.fi/tyottomyyskassa

Kassan sähköposti: tkassa@jhl.fi

**eWertti
Nettikassa**

**eEmeli
Puhelinkassa**

Neuvoja 24 h/vrk numerosta 010 190 300.

eEmelissä voit tehdä kokonaan työttömän jatkohakemuksen, saat ohjeita ja neuvoja, voit tiedustella hakemuksen saapumis- tai maksupäivää sekä käsittelytilannetta. eEmeli nopeuttaa maksatusta.

– *Ilmailualan työntekijöiden työttömyyskassa* –

Saako niin tehdä?

Erimielisyyksien täyttämän työehtosopimusvuoden päätteeksi lienee paikallaan suorittaa kevyt itsetutkistelu. Ehkä sitä voisi jopa suositella ylensyönnin herkistämille osapuolille tahoillaan. Jos lähtökohdaksi otetaan väittämä, että viime kädessä yhteisöjen eettistä käyttäytymistä ohjaavat yksilöiden valinnat, niin tarkasteltavaksi tulevat ainakin kysymykset laillisuuden ja oikeudenmukaisuuden suhteesta, sekä moraalisten pelisääntöjen yhdenmukaisuudesta kaikkia koskien.

Lapinlahden Linnut on 80-luvun alussa syntynyt, ei perustettu, enimmäkseen Ylioppilasteatterin maailmasta kotoisin olevien vapaiden katusoittajien yhtye. Hankkeen alkuperäisenä tarkoituksena oli lievittää siihen osallistuneiden rahavaikeuksia, mutta koska ne toiminnan aloittamisen myötä vain pahenivat, piti harrastusta jatkaa. Tavallisesti ”Lintuja” luonnehditaan, osin virheellisesti, huumoribändiksi. Noteeraamatta tällöin jää yhtyeen koko tuotantoa vyöttävä niin sanottu pienen ihmisen näkökulma. Jo ensimmäinen, levyttämättä jäänyt, kappale – *Tuo on mun lohkolämmittin* – käsitteli omintakeisesti vähäisen omistamisen ja jakamisen dilemmaa kommuuniolosuhteissa.

Vastakarvasta moraalietikkaa

Moraali sanana viittaa vallitsevaan käsitykseen oikeasta ja väärästä. Sen sisältöön ja arvolataukseen liittyy, että toiminta tunnustetaan moraaliseksi vasta, kun se edellyttää yksilöltä oman tai läheisimmän ryhmänsä edun erityisase-

masta luopumista. Oikein toimiminen käsitetään normiksi, ei poikkeamaksi. Kaiken lisäksi tällaisen oletetaan olevan ihmiselle myötäsyttyistä tai viimeistään lapsena opetettua.

Etiikka puolestaan on moraalien systemaattista filosofista tutkimista. Tieteenä se selvittelee mitä moraalien tulisi olla: käytännön ongelmia, arvoperustaa ja moraalien psykologista kehittymistä, sekä luonnetta.

Arkikielessä sanat ymmärretään useimmiten synonyymeiksi ja tässäkin kirjoituksessa niitä arvelematta rinnan käytetään.

Eettisen ja moraalisen oikeutus siis perustuu argumenttiin, että lähtökohtaisesti niin käyttäytyessä vain sivuutetaan omat ambitiot ja tehdään valinnat, jotka perustuvat käsitykseen yleisestä oikein toimimisesta, joka kaiken lisäksi on kaikkien tiedossa. Tästä ei taida olla näyttöä, mutta vaikka olisikin, vaikeudeksi muodostuisi kuitenkin se, että kaikkia inhimillisiä tekoja tulisi tällöin tutkailla saman luopin läpi riippumatta niiden kokoluokasta tai merkityksestä.

Kaikki ihmiset, joukkotuhonnan alkuunpanijasta satunnaiseen valkoisten valheiden lausujaan, olisivat samalla viivalla.

Piitatakko lain?

Suhteellisuuden määrittämiseksi tarvitaan lainsäädäntöä. On siksi **tärkeätä** oivaltaa, että laki ei voi olla **täysin** yhdenmukainen kaikkien moraalisten ja eettisten käsitysten kanssa, vaikka se kunnioitukseksensa niistä hakeekin ja on yhteisöjen itsensä säätämä. Yksilöiden moraalilla nimittäin on tapana joustaa epäjohdonmukaisesti, jota laki taasen ei voi tietyn rajan yli uskotavuutensa säilyttäen tehdä. Ihanteena on, että lain edessä kaikki ovat tasa-arvoisia ja jos ennakkotapaus on, sen mukaisesti tuomitaan.

Tämä ei suinkaan tarkoita sitä, että lainsäädäntö ei kaipaisi alituista vuoropuhelua eettisten näkökohtien kanssa. Usein kirjoittajasta ainakin tuntuu, että omaisuuden suoja ja joidenkin subjektien kyseenalaisen kunnian ovat tuomioiden perusteella lain erityisessä suoje-luksessa suhteessa vaikkapa väkivallan uhrien saamaan hyvitykseen. Erityisesti tämänkaltaisia kaltaisia ajatuksia herää kun lukee tapauksista, joissa raaka käytös on kohdistunut ennalta heikompiin – naisiin, lapsiin tai vanhuksiin.

Pikkurikos

Pekka Hedkrokin säveltämässä ja **Markku Toikan** sanoittamassa sven-gaavassa takapotkussa *Saako niin tehdä?* – jota **Mikko Kivisen**, **Tapio Liinon** ja **Matti Jaarosen** mappi-, koo-

linki- ja matka-arkkuperkussio vauhdittavat – pohditaan näennäisen vähäisiä rikkomuksia.

Vähävaraisen matkustaminen liputta julkisen liikenteen ajoneuvolla, hylätyn tuopin tyhjentäminen ravintolan sulkemisaikaan ja väärään posliiniin suhauttaminen fasiliateetin ollessa hädän hetkellä varattuna, ovat närkästystä aiheuttavia tekoja, joita kohtaan on kuitenkin mahdollista tuntea tiettyä ymmärrystä. Suurimman osan mielestä nälkäänsä voi pakottavissa olosuhteissa varastaa, tai lievemmässä tapauksessa yksiötä asuva nuori perhe saa anteeksi lastenrattaiden säilyttämisen porraskäytävässä, jos asunnossa ei kerta kaikkiaan ole tilaa. On tietysti aina myös niitä, jotka eivät tällaista käsitystä jaa. Heidän moraalisia ei ilmeisesti poikkeuksia tunne. Kaikkien tekoja arvioidaan ilman lieventäviä asianhaaroja ja joillekin myönnetyt etuoikeudet ovat kaikilta tai ainakin näiltä nipottajilta pois. Nimettöminä laaditut laput ilmestyvät alta aikayksikön kerrostalojen ala-aulojen ja työpaikkojen taukotilojen ilmoitustauluille.

Laulun tyyppi herättää heti epäilyksemme. Kertoja väittää rahojen olevan vähissä, mutta siitä huolimatta ei tee kuitenkaan niin tiukkaa, että baarissa pilkkuun asti vetelehtimiseen ei riittä-

si likvidiä. Hän on kuin se nuori mies, joka kertoo iltapäivälehdessä kohuhaastattelussa, että työnteko ei kiinnosta. Sosiaalitoimi hoitaa riittävän elintason ja vanhemmilta voi vipata tarvittaessa lisää. Tuomio, jonka hän saa niskaansa on jyrkkä. Loinen saa kuulaa kunniansa. Eikä yksin hän, vaan kaikki nuoret työttömät joutuvat kollektiivisesti epäilyksen alaisiksi tapain turmelukseen. Samaan aikaan yritykset siirtävät suunnitelmallisesti kansantaloudellisesti merkittäviä summia verokarhun kynsien ulottumattomiin. Törkeimmät tapaukset tuomitaan ja paheksutaan, mutta ne ovat vain muutaman poikkeuksellisen röyhkeän ökyn ahneutta, eivät sinällään osoitus yleisestä eettisten arvojen rapistumisesta yritysmailmassa.

Suurrikos eli strategia

Onko tässä juuri syy siihen, miksi joistakin on tullut niin näköalattomia, että Jutila-naamarin käyttäminen tuntuu hyvältä idealta? Kaiken mittavaa taloudellinen näkökulma, maksimaalisen

hyödyn tavoittelemisen muodossa, on syrjäyttänyt moraaliset ja eettiset pohdinnat, jättäen sielut inhimillisiltä osiltaan autoioiksi. Ebit-ajattelu on vaivihkaa pitkän ajan kuluessa hiipinyt arkipäivän joka tasolle ja ottanut haltuunsa elämänvaiheet kehdestä hautaan.

On tietysti lähtökohtaisesti järkevää pohtia miten varat jaetaan ja suunnitella niiden riittävyys kestäväälle pohjalle, mutta pitääkö aina tuottaa tolkkottomasti pääomia harvoille? Eivätkö tenavat voi vain ynnäillä Pisa-laskujaan ja vanhukset viettää elonsa ehtoota ilman loputonta kilpailukykyä? Tai onko hengen- ja ruumiinkulttuurit tarpeellisia vain siinä katsannossa, että joku tai jotkut saavuttavat niistä huomattavaa taloudellista hyötyä? Teennäinen sana kustannustehokas olisi varmaan ihan käypä tarkoittamaan tapaa, jolla edellä mainittuja asioita järjestetään, jos se kapitalistisen realismin orwellilaisessa uuskielessä ei merkitsisi jotain aivan muuta.

Vastaväite kuuluu välittömästi. Dynaamisuus tuotannosta katoaa, jos jatkuva kilpailu ei kannusta toiminnan kehittämiseen. Entäpä jos lähdetäisiin vain siitä, että elämässä tulisi olla saarekkeita, joissa hinnan sijaan ratkaisevaa on

Lapinlahden Linnut

- Perustettu vastustamaan teatterin ja musiikin pysähtyneisyyttä ja vapauttamaan luovuus johonkin kummalliseen muotoon – Heikki ”Hiski” Salomaa, alkulintu kuolemaansa 2003 asti
- Tunnetuin kokoonpano – Timo Eränkö, Pekka Hedkrok, Matti Jaaranen, Ari ”Arvid” Kettunen, Mikko Kivinen, Hannu Lemola, Tapio Liinoja, Heikki Salomaa ja Markku Toikka
- 14 lp-levyä, 8 televisiosarjaa ja loputon määrä epäterveellisiä keikkaelämyksiä
- Tunnetuimmat biisit – Lipputangon nuppi, Tapasin naisen, Tenukeppi, Se ei käy ja Sedät jaksaa heilua.

SAAKO NIIN TEHDÄ?

*Aamulla kotonani Käpylässä huomasin,
oli kuukausikortti mennyt vanhaksi.
Eikä oikein ollut varaa ostaa uuttakaan,
niinpä ajoin pummilla keskustaan.*

*Mutta saako niin tehdä, ei kai niin saa tehdä?
Vahvasti epäilen.
Mutta saako niin tehdä, ei kai niin saa tehdä?
Silti teen sen, teon kyseenalaisen*

(Meillä ei tehdä noin)

*Join sitten vanhan kuppilassa tuopposen.
Ilta oli nuori, juttelin kanssa neitosen.
Valomerkki tuli yllättäen. Viereisessä pöydässä
oli tuopin jämä – niinpä join sen.*

*Mutta saako niin tehdä, ei kai niin saa tehdä?
Vahvasti epäilen.
Mutta saako niin tehdä, ei kai niin saa tehdä?
Silti teen sen, teon kyseenalaisen.*

(Meidän wc on vain asiakkaille)

*Ennen lähtöäni jouduin hetkeksi poistumaan.
Käymään alakerrassa
...jos ymmärrätte mitä tarkoitan?
Mutta kaikki mestat oli varattuja,
niinpä käytin käsienpesuallasta.*

*Mutta saako niin tehdä, ei kai niin saa tehdä?
Vahvasti epäilen
Mutta saako niin tehdä, ei kai niin saa tehdä?
Silti teen sen, teon kyseenalaisen*

*Saako niin, saako niin tehdä?
Saako niin, saako niin tehdä?*

arvo. Toisaalla ovat olemassa vapaaseen kilpailuun perustuvat vapaat markkinat halukkaiden kilpailtavaksi. Mutta onko sielläkään esimerkiksi työehtojen heikentäminen ja niitä seuraavat työntekijöiltä saadut tulonsiirrot yritykselle varsinaisesti toiminnan kehittymistä? Entä paljonko tuotannon kasvusta tai edes entisestä tasosta jää perinteisinkin työtavoin saavuttamatta sairauslomina ja lisääntyvänä piittaamattomuutena ja alisuorittamisena jos työntekijät ovat loputtoman säästökampanjan kohteena? Näitä toimia perustellaan investoinneilla ja työllistymisellä, mutta mitä takeita paremmasta yrityksillä on työntekijöilleen antaa? Heillä on myös omat pakolliset ja välittömät investointitarpeensa ja nähdessään merkittävän osan saavutetuista säästöistä valuvan aivan muualle kuin puhe oli, syntyy epäluottamuksen ilmapiiri, joka hälyttävän laajasti on jo arkipäivää työpaikoilla.

Vääjäämättä lähestytään surullista tasoja, jossa luonnollista moraalista kysymystä saako niin tehdä, ei enää ole hyödyllistä esittää, sillä kukaan ei kuuntele. Jäljelle jäävät tuolloin vain kynäiset vaihtoehdot. Voiko niin tehdä ja selvittääisivätkö henkilöstöhallinnon juristit keinot, joilla välttää lailliset seuraukset, kun niin tehdään.

teksti: JM KOSKINEN
kuvitus: ELINA RAJALA

Raja railona aukeaa

Never cross the picket line -näyttely – ääni-installaatio työelämän ideologisten raja-aitojen eri puolilta, oli nähtävänä ja kuultavana Galleria Huudossa Jätkäsaaressa Helsingissä marraskuun puolivälistä joulukuun alkuun.

■ Teosta varten **Aino-Marjatta Mäki** ja **Jaakko Karhunen**, haastattelivat ammattiliittojen ja henkilöstövuokrausyritysten työntekijöitä sekä yritys-konsultteja. Ajatuksena oli puhuttaa osapuolia, jotka eivät itse osallistu tuotantoon, vaan ammatikseen määrittelevät sitä tahoiltaan.

Aiheena muuttuvan työn käsitteellistäminen istuu loistavasti Jätkäsaareen, joka on entinen satama ja telakka muuttumassa asuinalueeksi. Menneisyydestä ovat kalpeana muistona jäljellä vain Tallinnan lautat. Nyt hehtaarien kokoisella työmaalla ahertavat Baltian ja muun entisen Itä-Euroopan alueen raksadunarit alihankintaketjut kalisten.

Varsinainen teos tapahtuu kontissa, joka ohjaa mielikuvitusta vientiveitoisen maailmankaupan, kaikkein suurimman työllistäjän, suuntaan. Kontti voi olla myös kaukana kotoaan olevan työvoiman asuinjärjestely, tai pisimmälle vietyä väline laittomien siirtolaisten salakuljettamiseen, työmarkkinoiden pimeimmän puolen tarpeita varten.

Installaatioon haastatellut vastaavat periaatteessa yksinkertaisiin kysymyksiin kuten: Millainen on hyvä työntekijä? Peruskysymykset tuottavat kuitenkin erilaisia vastauksia. Leikattuina ja monikanavaisen laitteiston läpi ajettuina ne synnyttävät keskustelun tai replikoinnin illuusion. Tekijöiden lähtökohtana olikin teatteria muistuttava ilmaisu, joka jalostui prosessin varrella.

Hyvätasoinen äänitys ja haastattelujen osalta kokonaisten puheenvuorojen käyttäminen ovat toimivia ratkaisuja. Turhaa kikkailua ei ole. Esimer-

kiksi keinoa, jossa erimieliset vastaajat puhuvat päällekkäin on käytetty harkitusti harvakseltaan. Se luo helposti lähestyttävän vaikutelman ja tekee sisälön miellyttävän selkeäpiirteiseksi. Äänet eivät ole tekijöiden mielikuvituksen tuotetta, vaan aitoja.

Nimensä teos on ottanut englanninkielisestä lausahduksesta, jolla kielletään tekemästä lakonalaista työtä. Sen suora käänös viittaa konkreettiseen kieltoon rajan ylittämisestä. Tässäkin työelämän määrittäjät jäävät kannoilleen ja rajat railona aukeavat.

Tekijät raja-aitauksen kimpussa.

Työmarkkinaneuvotteluihin osallistuneessa kuulijassa teos herättää myös huipaisan ajatuksen. Voisiko osan samojen asioiden vuositolkulla jankuttamisesta korvata äänitaiteella? Tuottavuus kasvaisi neuvottelukuntien vapautuessa muihin tehtäviin ja nuoret taiteilijat työllistyisivät. Jossain lentoaseman nurkassa lojuisi hylätty ”iglu”, josta kuuluisi loputon paasaus osa-aikatyöstä.

Kuljetusliitoista teosta varten haastateltiin AKT, Merimies Unioni ja IAU. Sen ohessa nähtävillä oli myös video CV, jossa tekijät esittäytyvät. Taiteen maistereiden Karhunen ja Mäki taustalta löytyivät tyypilliset luovan työn ammatit. Kaikkea varastomiehestä Jägermeister-promotyttöön.

TEKSTI JA KUVA: JM KOSKINEN
OTSIKKO: UUNO KAILAS

Ministeri Risikko:

Ikääntyneiden työntekijöiden irtisanomiskynnystä nostetaan

■ Hallitus kiinnittää rakennepoliittisessa ohjelmassaan erityistä huomiota ikääntyneiden työllisyyden parantamiseen. Toimenpidekokonaisuuden valmistelu on vielä kesken, mutta eduskunnan käsiteltävänä on jo esitys, jolla ikääntyneen työntekijän irtisanominen tehdään yritykselle entistä kalliimmaksi. Tämä lakiesitys on yksi keino kokonaisuudessa, jolla halutaan vaikuttaa ikääntyvien työntekijöiden työssä pysymiseen ja pidentää työuria.

”Jatkossa yritys voi joutua maksamaan jopa 90 prosenttia irtisanomansa yli 56-vuotiaan työntekijän työttömyysturvamenoista, jos työntekijä ei ole löytänyt uutta työpaikkaa ennen eläkeikää”, kertoo sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Paula Risikko.

Työnantajat rahoittavat nykyisinkin irtisanomansa ikääntyneen työntekijän työttömyysturvamenoja, jos työntekijä ei työllisty uudelleen. Tämä niin kutsuttu työnantajan omavastuumaksu vaihtelee nykyään yrityksen koon mukaan nollasta 80 prosenttiin työttömyysturvaetuuden kustannuksista, jos ihminen ei löydä uutta työpaikkaa ennen vanhuuseläkkeen alkua.

Jatkossa työnantajan enimmäisomavastuu olisi 90 prosenttia, ja omavastuuosuus nousisi myös pienempää omavastuuta maksavilla työnantajilla. Omavastuun määrä nousee yrityksen maksamien palkkojen yhteissumman mukaan niin, että 90 prosentin omavastuu koskisi suu-

ria yrityksiä, joissa palkkasumma on vähintään 31 848 000 euroa vuodessa. Pienet yritykset, joiden palkkasumma on alle kaksi miljoonaa euroa vuodessa, eivät maksa omavastuumaksua.

Työnantajan omavastuun korottaminen sisältyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan esitykseen ensi vuoden työttömyysvakuutusmaksuista, ja siitä on sovittu työmarkkinajärjestöjen solmimassa työurasopimuksessa. Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 alusta.

”Työnantajan omavastuumaksun korottamisella halutaan saada työnantaja harkitsemaan entistä tarkemmin ikääntyneen työntekijän irtisanomista. Valitettavasti ikääntyneiden mahdollisuudet työllistyä uudelleen ovat nuorempia heikkommat, joten kaikki keinot pitää ikääntyneet töissä on otettava käyttöön. Samalla kuitenkin työnantajan keskimääräistä työttömyysvakuutusmaksua alennettaisiin 0,1 prosenttiyksikköä. Tämä alentaa yritysten työllistämiskustannuksia”, ministeri Risikko toteaa.

Työnantajan omavastuumaksuja kerää Työttömyysvakuutusrahasto (TVR). Vuonna 2012 TVR määräsi työnantajal-

Janne Suhoja/Valtioneuvoston kanslia

le omavastuumaksun noin 3 300 tapauksessa, joista kertyi maksuja lähes 90 miljoonaa euroa. Määrättyjen omavastuumaksujen keskiarvo eli yrityksen yhtä irtisanottua ikääntynyttä työntekijää kohden maksama maksu oli 27 264 euroa.

Jäsenrekisteriuudistus

IAU otti marraskuussa käyttöön Avoine Oy:n toimittaman Ay-Ankkuri -jäsenrekisterin.

■ Uudet tiedot on viety Ay-Ankkuriin marraskuun 18. päivästä alkaen. Jäsenviestintä kuitenkin hoidetaan vanhalla järjestelmällä siirtymävaiheen ajan.

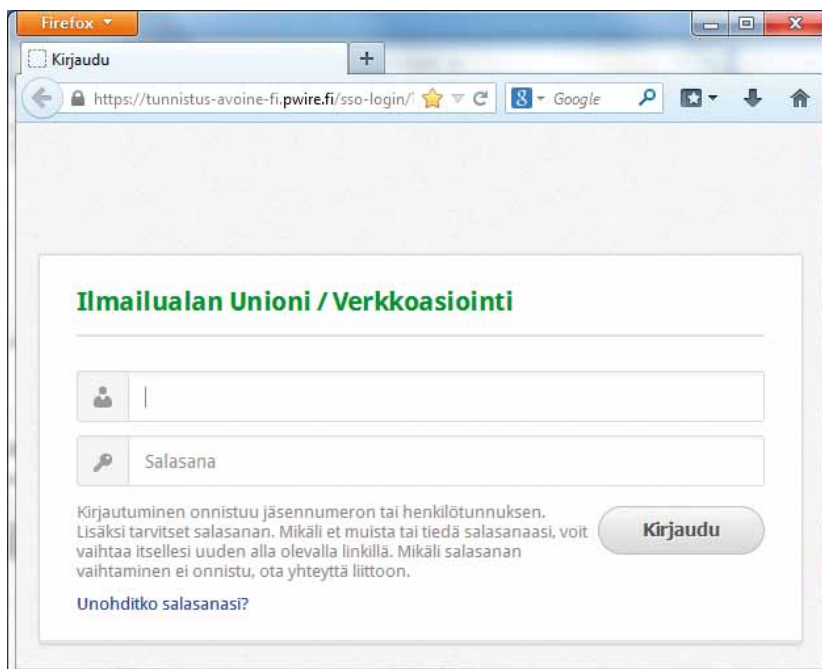
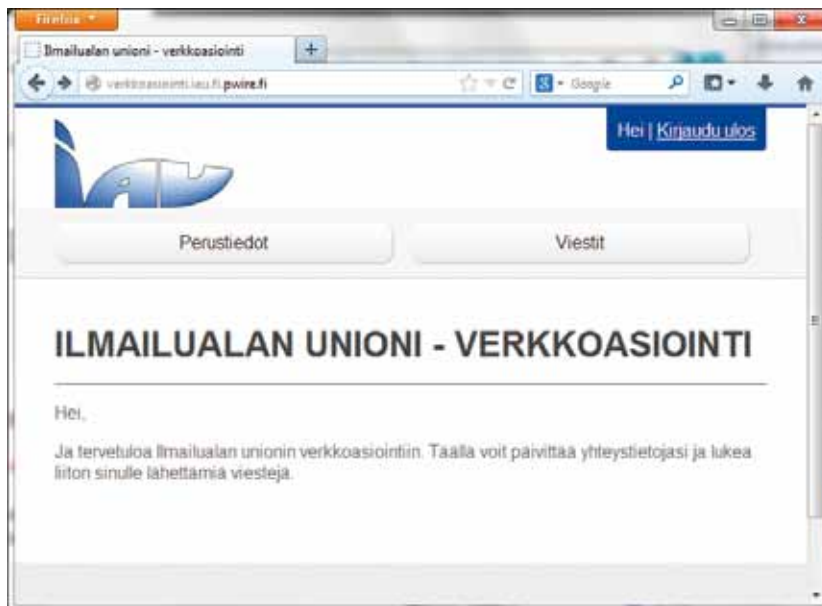
Tavoitteena on, että uusi Ay-Ankkurin verkkoasiointisivusto saadaan käyttöön joulukuun aikana. Siitä tullaan ensimmäisenä viestinä lähettämään kaikille kirjautumisohjeet.

Uudesta sivustosta on tarkoitus tehdä niin helppokäyttöinen, ettei erityisempiä käyttöohjeita tarvita.

Todennäköisin ongelmakohta – ensimmäinen kirjautuminen

Perinteisen tavan mukaan aluksi tulee jonkun verran kirjautumisongelmia. Tämän vuoksi kerrottakoon jo tässä, että järjestelmän käyttäjätunnukset voi itse lähettää sähköpostiinsa suoraan kirjautumisikkunassa olevaa ”Unohditko salasanasi” -linkkiä klikkaamalla. Kannattaa huomioida, että kun tilaat tunnukset, järjestelmä luo aina uuden salasanan ja lähettää sen sinulle järjestelmään tallennettuun henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseesi. Vanhaa salasanaa on turha kysellä liiton toimistolta, koska sitä ei voi järjestelmästä nähdä.

IAU

Joulupukki matkaan jo käy

Tämä jutuntapainen alkaa yhdellä lauletuimmista joululauluista, jonka aikanaan sanoitti James Lamont Haven Gillespie, nimellä ”Santa Claus Is Coming to Town”. Laulu on hänen tunnetuimpiin sanoituksiinsa kuuluva ja sen sävelsi J.F. Coots. Meillä Suomessa tämä joululaulu tunnetaan Sauvo Puhtilan suomentamana nimellä ”Joulupukki matkaan jo käy”.

Niin, kohta on käsillä Joulupukin vuoden ainoa työpäivä, jos ei oteta lukuun niitä lukuisia edustustehtäviä, joita Pukki vuoden kuluessa muuten suorittaa. Nehän eivät ole työtä, vaan silkkaa iloa ja riemua maailman turuilla.

Muuten, mitenkähän ne matkaja muut korvaukset hoi-

tuvat, m’jaa, toivottavasti työehtosopimukset ovat Joulupukin Pajassa kunnossa ja eläkkeet turvattu sekä huomioitu kaikki muut asiaankuuluvat tekijät. Esimerkiksi eläkeikä on tunnustusti tuossa työpajassa jossain muuttaman sadan vuoden päässä. Meillä muilla kuolevaisilla se lienee vielä alle sata vuotta. Vaan ken tietää, mitä se tulee

olemaan kun kaksisataa valittua hoitaa asiaa yhdeksäntoista viisaan johdolla.

Tiettävästi Joulupukkia ei ole vielä ulkoistettu tai vaihdettu nuorempaan, vaikka ikää hänellä lienee jo aika lailla. Mutta, mistä sen tietää, kun parran alle ei ole katsomista, ken siellä häärii. Jos se onkin hoidettu

Korvatuntu

salaisesti, kuten kähmintään kuuluu ja Pukki on vaihtunut jonkin valtion salaisen palvelun toimesta joksikin toiseksi.

Joulupukki, tämä hyvätahdon lähettiläs, vaikka onkin suurimman osan vuodesta työttömänä, tiettävästi jakelee tänäkin vuonna lahjoja kaikille kilteille lapsille ja vähän muillekin. Kiitos siitä tonttuarmeijan, joka läpi vuoden rakentaa, kehittää, suunnittelee ja paketoii lahjoja, ja muutenkin ahkeroin ammattimaisen monitaitoisesti yhteiskunnassamme.

Vaikka Joulupukki tonttuineen ahkeroin pitkä päivää, niin herää kysymys, onko sitä jaettavaa enää ollenkaan? Poliitikot, talouselämän vaikuttajat väittävät, että ei ole. Silti vuoden mittaan on jaettu eri osapuolille runsaasti monenlaisia lahjoja. Kuka on saanut bonuksia, ”hyvävelikorvauksia”, osakkeita, potkurahaa, ulkoistamispalkkioita, työhöntulokorvauksia, johtamispalkkioita ja mitä niitä nyt kaikkia onkaan. Palkkioita rapsahtelee hyvin tehdyistä yritysmyynneistä, liiketoimintakaupoista, saneerauksista, irtisanomisista, ulkoistamisista ja niin edelleen. Välillä on tuntunut jopa siltä, että on meneillään jonkinlainen peitelty kilpailu siitä, kuka saa eniten korvauksia ja muita palkkioita ulkoistamalla ja irtisanomalla enemmän työntekijöitä Suomessa, ja siirtämään heidän työpaikkansa ulkomaille.

Jokunen päivä sitten oli uutinen, että eräs yhtiö oli kerännyt markkinoilla

rahaa yli kaksi miljardia ja on nyt viittä vaille konkurssissa. Ja vielä, jos pahin tapahtuu, jää asiantuntijoiden mukaan toisten suoritettavaksi jopa mil-

*Ei itkeä saa, ei meluta saa,
sopu on paljon mukavampaa.
Joulupukki matkaan jo käy.*

jardin lasku ympäristön siivoamisesta, johon pitäisi löytyä rahat. Ei sinällään, eivät nämä nyt niin isoja rahoja business-maailmassa ole. Mutta montako niin sanottua vanhaa työpaikkaa niillä olisi pidetty pystyssä? Työpaikkoja, jotka nyt ovat siirtyneet muihin maihin, tai luotu uusia?

Toki, onhan tuo yhtiö myös luonut uusia työpaikkoja. Lienee jotain 500-700 työpaikkaa. Mutta, tuo rahamäärä, jonka yhtiö on käyttänyt ja käyttää, niin sillä olisi voinut pitää koko Kainuun työsäkävän porukan leivässä vähintäänkin vuoden. Siis porukan, joka vastaa Kajaanin asukasmäärää noin suurin piirtein, ilman koko yhtiön toimintaakin. Se porukka on niin iso, että kun he lyövät päänsä yhteen, niin siinä on sellainen aivoriihi, joka aivan varmasti kykenee vuodessa synnyttämään vaikka minäkänäköistä uutta ”Nokiaa”. Kun muotia nykyään bonukset ovat, niin lisäbonuksena tässä tapauksessa olisivat ympäristöongelmatkin jääneet syntymättä. Ajatusleikkiä voisi jatkaa, vaikkapa telakoilla, loistoristeilijöillä, jäänsärkijöillä, tai Finnairin Tekniikalla, jotka ovat ja ovat olleet arvostettuja ja maailman huipulla, aikanaan.

Entä sitten juuri tehty päätös supistaa vanhustyöstä 300

miljoonaa, joka sekun olisi luonut työpaikkoja? Ne olisivat ainakin olleet lievästi sanottuna ympäristöystävällisempiä. Puhumattakaan tulevasta koulujen sulkemisista. Näistä maailmallakin kuuluisista opinahjoista, joiden kasvattien tiedoilla ja taidoilla on merkitystä kauas tulevaisuuteen.

Toisaalla, suuri energiayhtiö suunnittelee siirtoverkkonsa myyntiä. Miksi? Siksi, että siitä voisi saada pari miljardia, kun siirtoverkot tuottavat vain muutamia satoja miljoonia. Kuka senkin lopulta maksaa? Taitaa jäädä suomalaisille ja suomalaiselle yhteiskunnalle sekun lasku? Siirtomaksut pitää maksaa, jotta saa sähköä, niin jääkaappiin, tietokoneeseen kuin muihinkin sähköjärjestelmiin. Uutisissa on vilahdellut ostajina kansainvälisiä sijoittajia, joka tuo, jos myynti heille tapahtuu, tullessaan todennäköisen energian siirtohintojen nousun, kun nykyisin sijoituksen takaisinmaksuaika on maailmalla vain kolme vuotta.

Sähkö, tarpeellistako, sitä on syytä miettiä jo yhteiskuntaturvankin kannalta.

Sanotaan, että ihmisillä pitää olla uskoa ja toivoa omaan elämäänsä. Mahdollisuuksia rakentaa sitä ja tuoda oma osansa yhteiskunnalliseen toimintaan. Suuri osa ihmisistä elää silti taloudellisen riiston ja valtaapitävien ahdingon alla. Oikeus tasavertaiseen elämään, koulutuksen ja osaamistaan vastaavan työn saamiseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun pitäisi olla kaikille selviö, niin meillä kuin maailmallakin.

No, kaikkihan tiedämme, että näin se ei mene ja Joulupukki on satua. Sopu on mukavampaa, eikö? Ja maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto, vai onko?

Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta.

teksti ja kuvat: PEKKA HINTIKKA

Lähteet:
http://fi.wikipedia.org/wiki/J._Fred_Coots , luettu 29.11.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Haven_Gillespie , luettu 29.11.

Melkein neljäkymmentä vuotta

■ ”Olin aikonut olla 60-vuotiaaksi vuoteen 2016 asti, jolloin olisi tullut 40 vuotta täyteen Finnairilla”, kertoo **Pekka Nylander**, 57. Hän on yksi lomautetuista lentomekaanikoista. Kiristyneen työtahdin, kovenevan kilpailun ja yrityksen strategisen valinnan olla tilaamatta huoltoja itseltään siivittämät, vuodesta 2006 asti käynnissä olleet yt-neuvottelut jatkuivat tänä kesänä.

Finnairin edelleen irtisanoessa ja lomauttaessa henkilöstöään, sekä jatkamalla töiden ulkoistamista.

Työn loppumisen lisäksi tämä tarkoittaa monien vuosia yhdessä olleiden työporukoiden hajoamista. Toisensa hyvin tunteneet, keskinäistä reilua kilvoittelua ylläpitäneet, kollegat joutuvat nyt etsimään uuden työpaikan ja uudet kaverit.

”Työpaikalla on asiasta puhuttu, asiallisesti. Joillakin tämä tilanne on varmasti vaikuttanut työmotivaatioon. Suurin osa on oikeasti huolissaan tulevaisuudestaan. Erityisesti nuoret, jotka ovat ajatelleet tekevänsä lentsikka-hommia pitkään” arvioi Pekka, joka pitää tärkeänä työssään viihtymistä sekä kollegoiden kanssa toimeen tulemistä.

”Työmatka on aikalailla pitkä matka” toteaa Pekka, joka kuitenkin kertoo olevansa tyytyväinen saatuaan olla samassa talossa näinkin pitkään. Työt alkoivat Convairista ja päättyivät toistaiseksi nykyisiin Airbuseihin. Siinä on ollut erinomainen aitiopaikka ilmailuteknikassa vuosikymmenten aikana tapahtuneeseen muutokseen. Mutta vaikka kalusto muuttuu aina ne huoltoja tarvitsevat.

Aiempina vuosina Finnair saattoi lähettää omia mekaanikkojaan ulkomaille

korjaamaan koneita. Ne olivat mielenkiintoisia työntäyteisiä reissuja. Pekka muistaa erityisesti työkeikan Venetsiasta. ”Vaihdettiin kaksi MD11:sta moottoria. Lämpötila oli jatkuvasti yli 30 astetta, sekä ilma trooppisen kostea. Yhden kollegan jalat turposivat hyönteisen pistosta niin pahasti, että omat kengät eivät enää mahtuneet jalkaan vaan täytyi ostaa uudet paikan päältä.”

Koko työuransa vuorotyötä tehtyään kertoo Pekka levon olleen työn vaatiman tarkkuudenkin vuoksi erittäin tärkeää. Toinen asia on, että vuorotyöläisen arki on vaatinut muulta perheeltä jatkuvaa sopeutumista.

Suunnitelmat pitkän työuran jälkeen ovat täysin auki. ”Vaikeata ajatella antaisiko nykyinen ammatti valmiutta toisenlaiseen työhön ilman koulutusta?”

Varsin pian jotain suunnitelmia pitäisi kuitenkin alkaa miettiä. Nykyinen lomautus päättyi marraskuun lopulla ja työnantajan päätöksiä kuinka jatketaan, odotellaan edelleen.

”Lentokonehommot ovat kuitenkin aina jotain spesiaalia”, muistuttaa Pekka.

Teksti ja kuvat: VILLE NYLANDER

Tapaturmien ehkäisemiseksi tavoiteohjelma

■ Koti- ja vapaa-ajan tapaturmat ovat merkittävä kansanterveydellinen ja kansantaloudellinen ongelma. Suomen tapaturmakuolleisuus on EU:n neljänneksi korkein. Lähes 90 prosenttia tapaturmaisista kuolemista sattuu kotona ja vapaa-aikana. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vuosittaisiksi kokonaiskustannuksiksi on arvioitu yli miljardi euroa.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyssä ei ole saatu aikaan vastaavaa myönteistä kehitystä kuin liikenne- ja työtapaturmien ehkäisyssä. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisemiseksi sosiaali- ja terveysministeriön asettama koordinaatioryhmä on laatinut uuden kansallisen tavoiteohjelman vuosille 2014–2020. Ohjelma sisältää kaikkiin 92 toimenpidettä.

Ohjelmassa kiinnitetään huomiota useaan eri toimintakokonaisuuteen, kuten päihteiden ja lääkkeiden käyttöön liittyvien tapaturmien ehkäisyyn. Vajaa kolmannes kuolemaan johtaneista tapaturmista sattuu alkoholin vaikutuksen alaisena. Viikonloppuoina jopa puolet päivystykseen tulevista tapaturmapotilaista on päihtyneitä. Alkoholisista johtuvien tapaturmien vähentämiseksi ohjelmassa ehdotetaan muun muassa muutoksia alkoholi- ja järjestyslakiin sekä ruorijuopumuksen rajan alentamista 0,5 promilleen. Lisäksi esitetään tapaturmapotilaan puhalluttamista ja päihteiden riskikäyttöön puuttumista sairaaloiden päivystyspoliklinikoilla.

Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota myös kaatumistapaturmien ehkäisyyn. Vuosittain noin 1 200 suoma-

laista kuolee kaatumistapaturman seurauksena. Ohjelmassa esitetään muun muassa, että kaikkiin iäkkäiden asumiseen liittyviin palveluihin liitetään kaatumisvaaran arviointi. Jalankulkijoiden liukastumisia ehkäistään parantamalla kävelyteiden kunnossapitoa ja kelivaroituspalvelua sekä edistämällä liukuesteiden ja turvallisten jalkineiden käyttöä.

Ohjelman tavoitteena on vähentää vakavia tapaturmia 25 prosentilla vuoteen 2025 mennessä. Ohjelman laatineeseen koordinaatioryhmään kuuluu laajasti edustajia eri ministeriöistä, virastoista, laitoksista ja järjestöistä.

Tapaturmat: <http://www.stm.fi/hyvinvointi/terveydenedistaminen/elin-tavat/tapaturmat>

Kiire lisää työtapaturmia

■ Tuoreen selvityksen mukaan lähes puolet työntekijöistä kokee joutuvansa kiirehtimään saadakseen työnsä tehtyä. Kiireen kokeminen lisää tapaturmariskiä, sillä se nostaa stressiä.

Kiire, kireä työtahti ja suuri työmäärä ovat yleisiä stressiä lisääviä tekijöitä työssä. Kiire voi johtua ulkoisista tekijöistä, kuten esimerkiksi asiakkaiden asettamista tiukoista aikatauluista. Se voi johtua myös työpaikan sisäisistä tekijöistä, muun muassa sairaaloissa alhaisesta henkilöstömäärästä suhteessa potilaiden määrään.

- Tapaturmaan joutuneen kollegat joutuvat usein tekemään poissa olevan työt, jolloin heidänkin stressinsä ja sitä kautta työtapaturmariskinsä kasvaa, toteaa vanhempi tutkija **Simo Salminen** Työterveyslaitoksesta.

Suomessa sattuu vuosittain noin 130 000 työtapaturmaa. Noin kuudes-

osa niistä sattuu työmatkalla. Puolet työtapaturmista aiheuttaa alle neljän päivän sairauspoissaolon, ja joka kymmenes yli kuukauden mittaisen työkyvyttömyyden.

Keskeytykset ja jatkuvat muutokset lisäävät kiirettä eniten

Kiireen ja työtapaturmien välistä yhteyttä on tutkittu aiemmin erittäin vähän. Selvityksen mukaan kiireen tunnetta lisäävät erityisesti tiheät keskeytykset työssä. Myös jatkuvat muutokset lisäävät työntekijän kokemaa kiirettä ja sitä kautta työtapaturmariskiä.

- Muina kiirettä kasvattavina asioina nousivat esiin heikko esimiestyö ja johtaminen, joka ilmenee esimerkiksi päällekkäisinä töinä, huonot vaikutusmahdollisuudet työhön, työmäärään ja -aikaan sekä vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa itseä koskeviin päätöksiin, luettelee joh-

tava asiantuntija **Maarit Vartia** Työterveyslaitoksesta.

- Niinkin pieneltä vaikuttava asia kuin mahdollisuus tehdä jokin työtehtävä keskeytyksettä voi ehkäistä tapaturman. Kiireen tunteen vähentäminen esimerkiksi töiden hyvällä organisoinnilla tai mahdollistamalla häiriötön työ onkin tapa ehkäistä tapaturmia työpaikoilla, muistuttaa Salminen.

Selvityksen perusteella tuotettiin työpaikkojen käyttöön tietokortti kiireen hallinnasta:

Kiireen hallinta parantaa työturvallisuutta (pdf, TTL) http://www.ttl.fi/fi/tietokortit/Documents/tietokortti%2025_30082013.pdf

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ SEKÄ
TYÖTERVEYSLAITOS

Evankeljumi Juuttaan mukaan

Ja tapahtui niinä päivinä, että pääministeri Kataiselta kävi käsky, että kaikki maailma oli verolle pantava. Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Urpilaisen ollessa juurikin valtionvarainministerinä.

Ja kaikki menivät verolle pantaviksi, kukin omaan kaupunkiinsa. Niin ulkomainen avainhenkilö Joosefin (nimi muutettu) lähti Helsingistä, pohjoisen, tänä talvena vähemmän valkeasta kaupungista, alas välimerelle, Grimaldien kaupunkiin, jonka nimi on Monaco, hän kun oli saanut järjestettyä sinne huonetta ja sukua, verolle pantavaksi Marian, kihlattunsa, kanssa, joka oli raskaana.

Niin tapahtui heidän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen aika tuli. Ja hän synnytti yksityissairaalassa pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet alituisesti kolmen lääkärin ja kuuden hoitajan valvomaan seimeen, koska heillä ei ollut tarvetta käyttää julkisia terveyspalveluja. Ja sillä seudulla oli köyhien ja muiden varkaiden pelossa yksityisiä henkivartijoita kedolla vartioimassa yöllä muurien ympäröimiä asuinalueita. Niin heidän edessään seisoivat bisnesenkeli, ja uusliberaalin ajatuksen kirkkaus loisti heidän ympärillään, ja he peljäsivät suuresti.

Mutta bisnesenkeli sanoi heille: ”Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva tietyille kansanosalle: teille on tänä päivänä syntynyt verotuksesta vapahtaja, joka on rikas, herra, Monacon kaupungissa. Ja tämä on teille merkinä: te löydätte lap-

sen kapaloituna haute couture -vällyihin lämpölamppujen ympäröimässä seimessä makaamassa.” Ja yhtäkkiä oli bisnesenkelin kanssa suuri joukko kaikenlaisia nousukasta ja muuta liituroitavakea, ja he ylistivät suuresti tuloeroja ja sanoivat: ”Kunnia tasaverotukselle korkeuksissa, ja maassa rauha hyvin toimeentulevien ihmisten kesken, joita kohtaan meillä on hyvä tahto!”

Ja kun bisnes-enkeli ynnä härkäin ja aasein kanssa olivat menneet henkivartijoiden luota jatkoille kasinolle, niin nämä puhuivat toisilleen: ”Menkäämme

nyt veroparatiisiin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä johtoryhmä meille ilmoitti.”

Ja he menivät kiiruhtaen ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä kilpailutettuaan hoivapalvelut. Ja kun he tämän olivat nähneet, ilmoittivat he sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta. Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät sitä, mitä henkivartijat heille puhuivat.

Mutta Maria, joka ei ollut vielä aivan paatunut, kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä sydämessään.

Hugo Tungo

Ilmailutekniikan ammattiyhdistys

ITA ry:n sääntömääräinen kevätkokous

22. 2. 2014 M/S Viking XPRS:llä

Aikataulu

Lähtö: klo 11:30– klo 11:15	Helsinki - Katajanokka (ole satamassa paikalla klo 10.45 mennessä) Bistro Buffet ruokajuomineen
klo 12:45–14:00 klo 14:00	Kevätkokous Tallinna - Reisisadam
Paluu: klo 18:00– klo 20:30	Tallinna - Reisisadam Helsinki - Katajanokka

Sitovat ilmoittautumiset to 30.1. mennessä itary001@gmail.com
Ilmoita viestissä nimesi ja syntymäaikasi. Ota mukaan passi tai 1.3.1999
jälkeen myönnetty kuvallinen henkilökortti. Ruokailupaikkoja on rajallinen määrä.

Tervetuloa! ITA ry johtokunta

UNIONIN ILMESTYMINEN 2014

- Número 1** ilmestyy 21.2.
aineisto toimitukseen 3.2.
- Número 2** ilmestyy 25.4.
aineisto toimitukseen 7.4.
- Número 3** ilmestyy 20.6.
aineisto toimitukseen 2.6.
- Número 4** ilmestyy 5.9.
aineisto toimitukseen 18.8.
- Número 5** ilmestyy 24.10.
aineisto toimitukseen 6.10.
- Número 6** ilmestyy 19.12.
aineisto toimitukseen 1.12.

ILMOITUSKOOT JA HINNAT (alv 0%)

- koko sivu, 180 x 230 mm, 240 €
- 1/2 sivua, 180 x 115 mm, 120 €
- 2/6 sivua, 118 x 115 mm, 80 €
- 1/6 sivua, 57 x 115 mm, 40 €

KUVAKULMA

Pekka Hintikka

Kuulehan henkilöstöpäällikkö, kun ehdotin harjapartion ulkoistamista, tarkoitin, että he voisivat lähteä ulos töihin, enkä suinkaan työn siirtämistä Kiinaan.

Työttömyyskassan päivystysajat jouluna ja vuodenvaihteessa 2013–2014

Jouluviikolla työttömyyskassan **puhelinpalvelu on avoinna ma 23.12.2013 ja pe 27.12.2013 klo 9–15**. Seuraavan kerran puhelinpalvelu aukeaa **torstaina 2.1.2014 klo 9.00**.

Päivärahat pyritään maksamaan hakijoille joulun aikaan mahdollisimman joustavasti pitkistä pyhistä huolimatta. Hakemuksia käsitellään työttömyyskassassa samoina päivinä kuin puhelinpalvelu on auki.

Työttömyyskassa on **kokonaan suljettuna**
24.12.–26.12.2013 ja 28.12.–1.1.2014.

IRKAN kassan sulautumisesta JHL:n työttömyyskassaan johtuvat järjestelmämuutokset aiheuttavat käyttökatkoksen eWertti Nettikassassa, eEmeli Puhelin-kassassa ja päivärahojen maksatusjärjestelmässä. Tämän vuoksi kyseiset **järjestelmät ovat poissa käytöstä 30.12.–31.12.2013**.

Lisätietoja osoitteesta www.jhl.fi/tyottomyyskassa.

Unioni-lehti ilmestyy myös internetissä!

Lehti löytyy
liiton sivuilta osoitteesta
www.iau.fi

Julkaisemme internetissä
koko painetun lehden
pdf-muodossa.

Liiton nettisivuilta löytyy
myös työehtosopimus ja
paljon muuta tietoa.

Ilmailualan Unioni IAU ry

John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI

Puhelin: (09) 4785 71 (vaihde)
faksi: (09) 4785 7250
sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi
kotisivut: www.iau.fi

Puheenjohtaja	Juhani Haapasaari	(09) 4785 7220
Varapuheenjohtaja	Reijo Hautamäki	(09) 4785 7221
Liittosihteeri	Juha-Matti Koskinen	(09) 4785 7225
Sopimussihteeri	Arto Kujala	(09) 4785 7222
Työympäristösihteeri	Pekka Kainulainen	(09) 4785 7227
Taloussihteeri	Ari Miettinen	(09) 4785 7228

Jäsenasiat: Ari Miettinen (09) 4785 7228
jasenasiat@iau.fi

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

PL 100, 00531 Helsinki

Henkilökohtainen puhelinpalvelu ma–pe klo 9–15 ja
eEmeli-neuvoja 24 h/ vrk
numerossa **010 190 300**

sähköinen asiakaspalvelu: www.jhl.fi/tyottomyyskassa

faksi: 010 7703 235
email: tkassa@jhl.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Toivottaa liiton väki

Ilmailualan Unioni IAU ry ei lähetä joulutervehdyksiä yhteistyökumppaneille, vaan tekee lahjoituksen Hyvä Joulumieli -keräykseen.